Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXIX. CELOVEC, PETEK, 6. JULIJ 1984 ŠTEV. 27 (2182)

URADNI PREDSTAVNIK JUGOSLAVIJE POUDARIL:

Referendum za ločene šole

nasprotuje duhu člena 7 državne pogodbe

„Bližnji referendum, ki ga je izsilil koroški Heimatdienst za tako imenovane ločene šole, namenjene slovenskim otrokom, in ki naj bi potekal konec avgusta v zvezni deželi Koroški, je v bistvu napad na pravice slovenske manjšine in si je navzkriž z duhom 7. člena državne pogodbe."

Tako je na tiskovni konferenci v Beogradu prejšnji teden poudaril uradni predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Željko Jeglič. Dejal je, da ta poskus ne nasprotuje zgolj prizadevanjem slovenske manjšine za dvojezično šolstvo, temveč ga manjšina ocenjuje kot obliko pritiska, da bi se čimmanj slovenskih otrok vpisalo v takšne nesprejemljive ločene šole.

Obenem je Jeglič izrazil prepričanje, da pobuda koroškega Heimatdiensta za segregacijski zakon in predlog svobodnjaške stranke Koroške s podobnimi težnjami nimata realne perspektive za uresničitev tega. Pri tem se Jugoslavija opira na zagotovila, dana januarja 1984 med obiskom avstrijskega zveznega kanclerja dr. Sinowtza in marca 1984 med obiskom predsednika predsedstva SFRJ Mika Špiljka v Avstriji, pa tudi stališča številnih demokratičnih struktur in sil v Avstriji.

„Ločevanje slovenskih otrok od nemško govorečih otrok bi pomenilo ločevati manjšino od večinske-ga naroda že v zgodnji mladosti," je ob koncu poudaril predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva, „kar prav gotovo ne bi bilo v prid poznejšega medsebojnega razumevanja in skupnega življenja, pa tudi ne v skladu z demokratičnimi načeli."

Jasno in utemeljeno stališče, ki ga je do najnovejših napadov na dvojezično šolstvo, torej na glavni temelj sožitja obeh narodov v deželi in še posebej na pravice slovenske manjšine zavzela uradna Jugoslavija, je v Avstriji naletelo na zelo različne odmeve. Del tiska, predvsem izven Koroške, upravičeno sprašuje, ali je bilo Avstriji potrebno, da je manjšinsko vprašanje po krivdi KHD-FPÖ-jevskih pobud proti dvojezičnemu šolstvu znova postalo predmet mednarodnega interesa. V drugo smer so šle reakcije na Koroškem: z deželnim glavarjem Wagnerjem na čelu so spet enkrat obsojali in zavračali „vmešavanje" Jugoslavije v notranje zadeve Avstrije — čeprav dobro vedo, da o vmešavanju ne more biti govora, kajti s členom 7 avstrijske državne pogodbe je bilo manjšinsko vprašanje internacionalizirano in Jugoslavija kot sopodpisnica pogodbe ima ne le pravico, marveč ima dolžnost čuvati nad izpolnjevanjem (oz. neizpolnjevanjem!) obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba.

Sicer pa je Wagner v izjavi, s katero je „zavrnil" jugoslovansko vmešavanje, po pisanju tukajšnjega tiska glede referenduma še dejal: „Kakor velika večina prebivalstva, sem tudi jaz proti KHD-jevskemu referendumu." In na tiskovni konferenci je zagotovil, da sam referenduma gotovo ne bo podpisal, vendar je opozoril, da gre pri referendumu za „legitimno sredstvo neposredne demokracije".

„Ločevanje šolarjev bi imelo katastrofalne posledice"

Ta teden se tudi na Koroškem izteka šolsko leto in za šolarje ter učitelje se začenja čas počitnic. Tudi staršem bo „odleglo", ko ne bo treba dnevno skrbeti, da pride otrok pravočasno v šolo in da prizadevno sledi pouku.

Posebej v našem primeru pa počitnice niso le čas brezskrbnega oddiha. Ko se jeseni začne novo šolsko leto, smo namreč od leta do leta vedno spet postavljeni pred važno nalogo, da poskrbimo za prijavo čim več otrok k dvojezičnemu pouku. Za prijave v tej smeri so ravno počitnice najbolj prikladen čas in jih zato kaže čim bolj izkorisititi.

Letos velja to še v posebni meri, kajti tokrat bodo tedni počitnic v znamenju stopnjevanih napadov proti dvojezični šoli; s hujskanjem proti Slovencem in proti sožitju bodo potekale priprave na KHD-jevski referendum za ločitev šol na južnem Koroškem, ki bo izveden v zadnjem tednu avgusta.

O pomenu in koristi dvojezičnega pouka je bilo iz vrst nemško govorečih sodeželanov v zadnjem času slišati tudi naslednja mnenja:

● Noben otrok pri dvojezičnem pouku ni zapostavljen. Na dvojezičnem ozemlju Koroške bi bilo prav, ko bi vsi ljudje znali oba deželna jezika. Če kakšen nemški šolar ujame in utrdi kakšno slovensko besedo ali stavek, mu prav nič ne škodi, ampak samo koristi.

● Sam žal ne znam slovensko, moja otroka pa se vse lažje sporazumevata s svojimi slovenskimi prijatelji. Če jih bodo ločili, bodo posledice katastrofalne. S prstom bodo kazali za ljudmi in jih žigosali — ta je Nemec, ta je Slovenec.

● Ne znam si predstavljati, kaj bi za naše okolje pomenila ločitev otrok. Saj vendar skupaj rastejo, se skupaj igrajo, učijo, si pomagajo in tudi stepejo, v obeh jezikih. Sama imam svojega otroka prijavljenega k dvojezičnemu pouku.

Zato velja: **Najboljši odgovor proti ločevanju šolarjev je prijava k dvojezičnemu pouku!**

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

vabimo na

5. spominski pohod na Komelj

„Po poteh Domnove čete"

ki bo v nedeljo 15. julija 1984

Zbirališče je od 8.30 do 9.00 ure pri tovarišu Janku Apovniku na Borovju 32 pri Pliberku; Apovnikova hiša je ob cesti iz Pliberka proti državni meji na Holmcu.

Odhod od Apovnika bo ob 9.00 uri preko Šmarjete do spomenika padlim partizanom na Komeljnu, kjer bo ob 13.00 uri kratka spominska svečanost. Po svečanosti bo partizanski miting, kjer bo poskrbljeno za malico in pijačo.

Pot pohoda je dolga 7 km v eno smer. Za vse tiste, ki te poti ne zmorejo zaradi starosti ali bolezni, je zbirno mesto pri spomeniku pri Cimpercu. Pohod in spominska svečanost bosta ob vsakem vremenu.

PRIREDITEV BO LETOS POSVEČENA 40. OBLETNICI PADLE DOMNOVE ČETE IN 40. OBLETNICI POHODA PARTIZANSKIH EDINIC ČEZ DRAVO NA SVINŠKO PLANINO.

Na pohodu bomo obujali spomine na težke čase naše narodnoosvobodilne borbe in se spominjali vseh tistih, ki so trpeli in žrtvovali svoja življenja za našo svobodo. Na spominski pohod vabimo vse, posebno pa naš mladi rod, da se bo še bolje seznanil z našo slavno preteklostjo.

Zveza koroških partizanov — Področni odbor Pliberk
SPD „Edinost" v Pliberku, Krajevno združenje ZSM Pliberk
Zveza slovenskih organizacij — Krajevni odbor Pliberk

PREBERITE

na strani

2 Manjšinski referat pri uradu zveznega kanclerja?
2 Sporen popis na Južnem Tirolskem
3 Dobrla vas: Zbliževanje v deželi ob Dravi
4 Zaključna prireditev Glasbene šole v Bilčovsu
5 Raziskava vaškega življenja v Dobu pri Pliberku
7 Knjižne skrivnosti in zakladi Slovenije
8 Podravlje: Nov začetek Posojilnice

Mirovne manifestacije ob 40-letnici tržaške Rižarne

Za 40. obletnico začetka „obratovanja" krematorija v nacističnem taborišču smrti v tržaški Rižarni, kjer so upepelili na tisoče slovenskih, hrvaških, italijanskih in židovskih protifašistov, je bil ob koncu minulega tedna niz prireditev — od mednarodnega protifašističnega zborovanja v Trstu preko znanstvenih posvetov in dokumentarnih razstav do velike mirovne manifestacije v Bazovici. Na vseh teh srečanjih, ki so se jih poleg mnogih tisočev domačinov udeležili tudi številni zastopniki nekdanjih žrtev nacifašizma in protifašističnih borcev iz trinajstih držav, so poudarjali pomen ohranjanja vrednot odporništva še posebej v današnjem razdeljenem svetu in v boju za mir.

Med govorniki na mednarodnem protifašističnem zborovanju v Rižarni, ki je potekalo pod pokroviteljstvom predsednika italijanske republike Pertinija, je zastopnik ZZB NOV Jugoslavije Bojan Polak-Stjenka spomnil na skupno trpljenje Slovencev, Hrvatov, Italijanov in Židov, ki so s tem ustvarili pogoje za demokratično sožitje. Poudaril je, da se bodo v Jugoslaviji še naprej trudili, da bo italijanska narodnost uživala vse svoboščine; pa tudi zadovoljstvo Slovencev v Italiji, ko bodo uresničena njihova pričakovanja, bo prav tako spodbujalo še hitrejše in globlje povezave med obema državama..

Na zaključni mednarodni mirovni manifestaciji v Bazovici je sodeloval tudi Koroški partizanski pevski zbor, ki je skupaj s tržaškim in ljubljanskim partizanskim zborom izvajal spored partizanskih in borbenih pesmi. Tudi na tej prireditvi so številni govorniki navezali na tradicije protifašističnega boja ter naglasili potrebo skupnega prizadevanja vseh demokratičnih sil v boju proti nevarnim pojavom neofašizma, za obrambo miru in za prijateljsko sožitje med narodi in narodnostmi (nekaj misli iz govora predsednika Zveze koroških partizanov Janeza Wutteja-Luca objavljamo posebej — op. ured.).

Enega velikih simbolov skupnega protifašističnega boja je Bazovico imenoval član jugoslovanske delegacije Jože Smole, ki je dejal, da je zaradi velikega mednarodnega pomena vsestranskega italijansko-jugoslovanskega sodelovanja treba odločno nastopiti proti vsem provokacijam, ki imajo za cij skaliti medsebojne odnose. „Vsak napad na enakopravnost narodov in narodnosti, sleherna provokacija proti pripadnikom narodnih manjšin, je hkrati naperjena proti evropskemu sodelovanju in varnosti," je med drugim poudaril Jože Smole.

V celoti pa so prireditve ob 40-letnici tržaške Rižarne nedvoumno izpričale odločnost, da ne sme biti nikoli in nikjer več nobene Rižarne!

Prenašajmo izkušnje na mladi rod

da se bo znal boriti za mir in enakopravnost

Pred štiridesetimi leti, ko je bila Hitlerjeva vojska že na vseh bojiščih na begu pred napredujočimi zavezniškimi silami in so nacisti videli, da se bliža njihov polom, so stopnjevali svoje zločinsko divjanje. Tak primer je bila tržaška Rižarna. Stopnjevanemu nasilju smo bili izpostavljeni tudi na Koroškem, kjer je nacistični teror dosegel krvavi višek le dober teden pred koncem vojne — s pobojem na Peršmanovi domačiji v Podpeci.

Predsednik ZKP Janez Wutte-Luc, ki je v govoru na velikem mirovnem zborovanju v Bazovici spomnil na te dogodke, pa je tudi poudaril, da se je takrat partizanski pokret na Koroškem zelo močno razmahnil. Posebej je omenil uspešen pohod Bojeve čete čez Dravo, ko je potem tudi na severnem bregu in zlasti na področju Svinške planine zanetila upor in širila boj proti nasilnemu okupatorju.

Ugotovil je, da se moramo Slovenci tako v Italiji kot v Avstriji še vedno boriti za narodnostno enakopravnost. Spomnil je, da pomenijo akcije nemških nacionalistov proti dvojezični šoli nov napad na naše pravice; opozoril pa je tudi na pojave neofašizma ter naglasil, da se morajo tej nevarnosti pravočasno upreti vsi demokrati. „Mi, ki poznamo grozote vojne in smo se borili za pravičnejši svet, moramo svoje izkušnje prenašati na mladi rod, da se bo znal boriti za mir in enakopravnost med narodi."

Wagner: „Referenduma ne bom podpisal . . .“

Deželni glavar Wagner opaža, da je vedno več prebivalstva na južnem Koroškem proti načrtom Heimatdiensta; v nekem južnokoroškem podjetju so se ob njegovi navzočnosti nemškonacionalno usmerjeni ljudje izrekli proti ločevanju šolarjev po narodnosti, eden je celo dejal, da ne bi podpisal zahteve KHDja, če bi bil bolj informiran. To je med drugim izjavil deželni glavar Wagner pred tednom dni na tiskovni konferenci v Celovcu.

„Referenduma ne bom podpisal, kot tudi ne podpisujem drugih referendumov“ je nadaljeval Wagner. Politični opazovalci menijo, da tega Wagner pred meseci še ne bi povedal. V Kleine Zeitung pa smo te dni brali Wagnerjevo izjavo: „Kot velika večina prebivalstva sem tudi jaz proti referendumu KHDja . . .“

Na vprašanje novinarja, ali bo SPÖ ignorirala podpise referenduma kot je ignorirala 1 milijon podpisov, ki jih je ÖVP zbrala proti konferenčnemu centru, je Wagner živčno odvrnil: „Ne pustim se pribiti!“ Manjšinsko vprašanje da ima pretežko zgodovino!

Pač pa je v šolskem vprašanju pustil še precej odprtega, kot je dejal: „SPÖ se bo odločila tako ali tako“. Seveda šele po referendumu in po deželnozborskih volitvah.

V prava nasprotja s samim seboj pa je prišel Wagner, ko je od Slovencev spet enkrat zahteval: „Deklarirajte se, potem se bo tudi SPÖ deklarirala!“ To pravi Wagner, ki je že večkrat zatrjeval, da ga voli največ Slovencev, in da je potemtakem glavni zastopnik koroških Slovencev!? In to zatrjuje isti predsednik SPÖ, ki se je že večkrat hvalil, da mu gre zasluga za to, da je skupaj z ÖVP in FPÖ potegnil narodnostno vprašanje iz strankarskopolitičnega boja!

Res bi že bil čas, da se pusti narodnostno vprašanje iz volilnega boja! Vse dvajseto stoletje je bil ta veliki boj v škodo slovenske narodne skupnosti. Večina prebivalstva odklanja danes nadaljnje poslabšanje dvojezičnega šolstva. Potrebno ni, da se deklarirajo koroški Slovenci, nasprotno, svoj odnos do narodnostnih pravic morajo določiti stranke večinskega naroda, predvsem tudi „vodilna sila“ na Koroškem, koroška SPÖ. Da se ne bo zgodilo kot pred 25 leti, ko je po svojevrstni koroški demokraciji iniciativa, ki je bila obsojena pravzaprav že na smrt (= neuspeli šolski štrajki), končno kljub temu uspela. Ne sme se zgoditi, da bi možnost demokratičnejšega razvoja v deželi spet enkrat žrtvovali nekaj sto glasovom, ki so jeziček na volilni tehtnici.

POUDAREK NA GOSPODARSTVU

V ostalem se je deželni glavar Wagner osredotočil na gospodarska vprašanja, manjšinsko vprašanje je sprožil šele koroški dopisnik APA. Wagner je poudaril, da je imela Koroška maja s 173.500 zaposlenimi doslej najvišje število nesamostojno zaposlenih. V tem vidi Wagner tudi uspeh vladne politike. Koroška je po novejših raziskavah napredovala, tako da se sedaj njeno blagostanje za Predarlsko, Tirolsko in Salzburško uvršča na četrto mesto, še pred Zgornjo Avstrijo in Dunajem, je rekel Wagner.

Koroška po besedah deželnega glavarja prednjači tudi glede zaščite okolja, saj so sprejeli zakon, ki v vsaki občini predvideva odbor za zaščito okolja. V turizmu bodo pozvali prebivalstvo, naj se spočije doma, saj je iz primerjave dopustniških prospektov razvidno, da Koroška turistu, tudi domačemu, nudi vse.

V zvezi s pivovarno v Štihu (Sorgendorf) in z žičarno v Borovljah je zagotavljal, da se ni treba bati, poudaril pa je napredke pri gradnji stanovanj navkljub sedanjim hudim kritikam: od 190.000 stanovanj na Koroškem jih je bilo zgrajenih po drugi svetovni vojni 137.000.

Haiderjeve očitke, da sedi preveč politikov večjih strank v nadzornih organih javnih družb, češ da je tudi marsikateri svobodnjak v nadzornih organih politik, le s to razliko, da nima javnega mandata, ker je pač FPÖ tako majhna.

Za nameščanje šolskih ravnateljev je Wagner napovedal objektiviran postopek, ki bo izključil strankarskopolitično nameščanje ravnateljev.

Deželnega glavarja pa smo na tem razgovoru z novinarji konfrontirali tudi s stališčem koroških Slovencev, da bi moral biti prepovedan referendum, ki je usmerjen proti manjšini, po členu 7, odst. 5 Avstrijske državne pogodbe, hkrati pa smo ga vprašali ali bo sedaj ko je manjšinski strokovnjak dr. Theodor Veiter pred Evropskim svetom predlagal prepoved referendumov, ki so usmerjeni proti interesom narodnostnih skupnosti, tudi dežela predlagala prepoved takšnih referendumov. Kratki odgovor Wagnerja se je glasil: „V tem vprašanju ni pristojna dežela. To je v pristojnosti zveze.“

Manjšinski referat

pri uradu zveznega kanclerja?

V uradni „Wiener Zeitung“ je urad zveznega kanclerja prejšnji teden razpisal med drugim tudi mesto vodje oddelka V/7, ki naj bi bil pristojen za manjšinske zadeve.

Pogoji za namestitev so zelo strogi: kandidat mora imeti zaključen pravni študij; zaposlen mora biti v javnopravni službi oz. vsaj izpolnjevati pogoje za prevzem v tako službo; imeti mora temeljito znanje in izkušnje na področju ustavnega in mednarodnega prava, zakona o narodnih skupinah in v zadevah narodnih skupin, izkušnje pri pospeševanju manjšin, znanje hrvaškega ali slovenskega jezika, izkušnje v zastopanju zveznih uradov pred ustavnim sodiščem; biti mora izkušen predvsem v vodenju pogajanj, zlasti z zastopniki narodnih skupin in v mednarodnih organizacijah. V delokrog takega referata pa bi med drugim spadalo: obravnavanje vprašanj manjšinskega prava, koordinacija ustreznih dejavnosti na zvezni ravni, zadeve zakona o narodnih skupinah in izvedbenih odredb, oskrbovanje manjšinskih sosvetov, sodelovanje pri dodeljevanju in nadzorovanje pospeševanja manjšin, stiki z deželami in ustreznimi organizacijami ter ustanovami v manjšinskih zadevah itd. Interesenti morajo prošnje poslati prezidiju urada zveznega kanclerja najkasneje do 25. avgusta 1984; prošnji morajo priložiti življenjepis ter posebej navesti, zakaj se smatrajo za primerne za razpisano funkcijo.

Na podlagi razpisa je mogoče sklepati, da nameravajo pri uradu zveznega kanclerja osnovati poseben manjšinski referat. Ustanovitev takega referata bi manjšine v Avstriji brez dvoma pozdravile – seveda pa ne bi smel biti „cena“ za njihov vstop v sosvete (o takem oddelku je bilo namreč govora tudi na sestanku, ki ga je imel kancler Sinowatz pred dvema mesecema s predstavniki gradiščanskih Hrvatov, kjer so zlasti razpravljali o „pogojih“ za sodelovanje v sosvetih – op. ured.). Sicer pa so pogoji sedanjega razpisa prikrojeni tako, da bi za razpisano mesto iz vrst koroških Slovencev le težko kdo prišel v poštev.

20 milijonov obiskovalcev

V SVETOVNO ZNANI POSTOJNSKI JAMI

Sredi julija pričakujejo v Postojni 20-milijontega obiskovalca prečudovitega kraškega podzemlja – svetovno znane Postojnske jame. Odkar so bile leta 1818 odkrite lepote tega kraškega bisera, leto za letom privabljajo mnoge tisoče ljudi iz raznih predelov sveta. Tudi letos so postojnski turistični delavci zadovoljni z obiskom, saj so že v prvem polletju našteli več kot 180.000 obiskovalcev, to je za 16 odstotkov več kot v istem obdobju lanskega leta.

Za svoj „jubilej“ se v Postojni seveda primerno pripravljajo. Izdali bodo posebno številko svojega glasila Proteus, kjer bodo v petih jezikih predstavili zgodovino in lepote Postojnske jame. Na razpolago bodo razglednice s posebnim žigom ter značke in razni spominki. Odvijale se bodo priložnostne prireditve, posebne počastitve pa bo deležen seveda 20-milijonti obiskovalec, ki bo prejel tudi spominska darila. Kdo bo srečni „jubilar“? Morda vi, če v kratkem obiščete Postojno in si ogledate njen čudoviti podzemski svet!

Slavko Fras

novi predsednik DNS

Na nedavnem občnem zboru Društva novinarjev Slovenije je bil za novega predsednika izvoljen Slavko Fras, glavni in odgovorni urednik Naših razgledov, štirinajstdnevnika za politična, gospodarska in kulturna vprašanja.

Tovarišu Frasu, ki ga poznamo Kot velikega prijatelja koroških Slovencev in dobrega poznavalca naše problematike, saj je bil dolga leta dopisnik ljubljanskega Dela na Koroškem in v Avstriji, čestitamo k izvolitvi ter mu želimo mnogo uspeha tudi v odgovorni funkciji predsednika stanovske organizacije slovenskih novinarjev.

Sporen popis na Južnem Tirolskem

Odločitev italijanskega ustavnega sodišča skrbi na Južnem Tirolskem in v Avstriji za razburjenje. Pred dnevi je namreč odločilo, da s popisom prebivalstva leta 1981, predvsem pa s tako imenovano „izjavo o pripadnosti jezikovni skupini“ („Sprachgruppenzugehörigkeitserklärung“), ni vse tako, kot bi moralo biti. Na pritožbo nekega Slovenca in nekega Srba ter skupine mladoletnikov iz mešanih družin je ustavno sodišče odločilo, da je diskriminacija zanje, če zahtevajo na Južnem Tirolskem izjavo samo za tri narodne skupnosti: za nemško, z ladinsko ali za italijansko.

Pred tremi leti se je ob popisu formirala okoli tedanje „Nove levice“ in njenega vodje Alexandra Langerja večja skupina ljudi, ki se niso hoteli podvreči prisilnemu katalogiziranju. Od etnične deklaracije posameznika je po južnotirolskem proporcu odvisno, ali bo v naslednjih desetih letih po popisu dobil javno službo, javno stanovanje in ali bo deležen še cele vrste drugih socialnih pravic. Okoli 700 Južnih Tirolcev je takrat odklonilo vpis v takšen „narodni kataster“, tako da so nekateri ostali tudi brez službe. Langerju samemu npr. so osporavali učiteljsko mesto, ker se je deklariral za Ladinca.

Sedanjo odločitev ustavnega sodišča vidijo nekateri — predvsem v Astriji — kot spodkopavanje južnotirolske avtonomije, medtem ko so v Boznu samem bolj trezni. Prvi preplah, da bo treba celotni popis ponoviti, se je izkazal kot neupravičen. Po vsem sodeč ga bodo ponovili samo za tiste, ki so pred tremi leti odklonili etnično katalogiziranje, in za tiste mladoletnike iz mešanih družin, ki so medtem polnoletni. Zanje kot za pripadnike drugih narodnosti na Južnem Tirolskem bo mogoče, da se izjavijo po pravici, ali da so Slovenci, Hrvati ali pripadniki kake druge narodnosti ali pa da so dvojezični, ker prihajajo iz mešanih družin in se ne morejo opredeliti za nobeno od možnih narodnosti.

Bivši slovenski borci

PROTI RAZVREDNOTENJU NARODNOOSVOBODILNEGA BOJA

Z izvolitvijo Božidarja Gorjana-Boga za novega predsednika republiškega odbora ZZB NOV Slovenije se je končala letna skupščina slovenske borčevske organizacije, ki je prejšnji teden zasedala v Ljubljani. Tovariš Gorjan, ki se je med NOB med drugim boril tudi na Koroškem in imamo koroški Slovenci v njem iskrenega prijatelja, je bil doslej član predsedstva in obenem predsednik komisije za mednarodne stike in zamejstvo; v tem svojstvu si je aktivno prizadeval predvsem za tovariško sodelovanje med organizacijami bivših protifašističnih borcev in žrtev fašizma med sosednjimi deželami. Za sekretarja je bil ponovno izvoljen Marjan Lenarčič, dosedanjemu predsedniku Janezu Vipotniku, ki je bil šest let na čelu slovenske borčevske organizacije, pa so izrekli priznanje in pohvalo za njegovo dolgoletno požrtvovalno dejavnost.

V poročilih in v razpravi je bilo izčrpno govora o trenutnem mednarodnem položaju in še posebej o političnem in gospodarskem trenutku doma. Izrazili so zaskrbljenost tako zaradi ogroženega svetovnega miru kakor zaradi gospodarskih težav, s katerimi se borijo v Jugoslaviji. Posebej pa so poudarili potrebo negovanja in razvijanja tradicij NOB, pri čemer so kritično osvetlili razne poskuse, ki gredo v smer razvrednotenja vrednot narodnoosvobodilnega boja. Kajti – kakor je v svojem govoru poudaril dosedanji predsednik Vipotnik – borcem ne more biti vseeno, kaj se počne z dediščino NOB, zato je dolžnost vse družbe, zlasti pa seveda borčevske organizacije, da se nenehno spopada s tistimi, ki skušajo iz NOB izbrisati temeljne človeške in moralnopolitične vrednote.

Dolgujemo mu priznanje in hvaležnost

(Ob smrti prof. Clausa Gattererja)

Ko je pred skoraj točno desetimi leti avstrijska televizija oddajala film „Fremde in der Heimat“ (Tujci v domovini), je dan navrh visel v izložbi neke celovške trgovine — in če se ne motim, tudi v propagandni izložbi koroških svobodnjakov — lepak z besedilom „Gatterer und Brandstaller sind in Kärnten unerwünscht“. Z enourno reportažo mu je uspelo izzvati reakcije, o katerih je uradna Koroška desetletja trobila, da jih ni več. Z enourno reportažo mu je uspelo, da je bil problem koroških Slovencev mesece prisoten v javnosti; s tem je prispeval k osveščanju avstrijskega prebivalstva in posebno avstrijskih demokratov, da krivic, diskriminacije, nacionalizma in apartheida ni treba iskati v Južni Afriki, v Vietnamu in Ameriki, marveč da imamo v lastni domovini dela dovolj, če jim je iskreno za pravico, za enakopravnost, za boj proti krivici, za boljši svet.

Minuli teden mu je prenehalo biti srce. Enega najbolj pogumnih, najbolj iskrenih in najbolj zavzetih urednikov avstrijske televizije ni več. On, ki je s svojim delom neprenehoma in neustrašen javnosti in odgovornim kazal rakrane avstrijske demokracije, je sam podlegel zahrbtni rakovi bolezni, star komaj šestdeset let.

Sam pripadnik avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem, ki se je zavzemal za politične in kulturne pravice svojih rojakov v Italiji, je spoznal neverodostojnost avstrijske manjšinske politike, ki zahteva za svojo manjšino v sosednji državi kolač in ponuja manjšinami v lastnih mejah le kamne. S filmom „Tujci v domovini“ nas je opogumil v našem boju kot malokateri poprej iz vrst večinskega naroda. Dokazal nam je, da imamo v tem bo-

ju zaveznike; obenem pa nam je tudi marsikaj pojasnil, česar se sami morda nismo zavedali v zadostni meri.

Čeprav je bil vedno izpostavljen žgočim kritikam in podlim napadom, pa tudi deležen iskrenega priznanja; čeprav je bil vedno prisoten v kulturni javnosti, svojega dela nikoli ni izkoriščal za to, da bi si pridobil popularnosti, nikoli ni hlastal po osebni slavi. Ni mu bilo treba javnih diskusij v raznih celovških domovih in ne sprejemov v Korotanu, nikoli se tudi ni bahal, kaj vse je storil za to manjšino ali za tega prizadetega; ni se pustil slaviti ne kot velikega zagovornika malih in ne kot mučenika, ker se zavzema za pravično stvar. Skromen je bil in svoje uredniško delo je opravljal po svojem geslu: demokracija mu je pomenila „dnevno izvajanje pravice upora zoper vsakršno avtoriteto“. Tega gesla se je držal tudi pri svojem dnevnem delu, naj je zagovarjal manjšine ali pravice žensk, jetnikov, duševno bolnih; vsi, ki so stali v senci življenja, so imeli v njem zagovornika, ki ga je slišala tudi javnost. Če ga odgovorni v tej deželi tudi niso vedno upoštevali — brez njega bodo v bodoče lažje ravnali, ker bo manjkala osebnost, ki bi jih nenehno opozarjala na pomanjkljivosti, neuresničene obljube, nedemokratične strukture.

Ali si more pridobiti avstrijski urednik boljše potrdilo pravilnosti svojega dela, kot je v začetku omenjeni poziv, da je na Koroškem pri določenih ljudeh nezaželen?

Koroški Slovenci smo izgubili iskrenega prijatelja med večinskim narodom. Kar je za nas napravil v enournem filmu, pa tudi v raznih drugih dokumentarnih prikazih in zapisih, bo ostalo zapisano v naši zgodovini. Za vse to mu dolgujemo priznanje in hvaležnost.

dr. Franci Zwitter ml.

Zbliževanje v deželi ob Dravi

„Kdor se boji, zapira vrata in okna. Povabimo sodeželana brez strahu k skupni mizi, in mu dajmo piti vina iz mehov zgodovine", tako je predstavnik mešanega pevskega zbora „Srce" Martin Pandel minulo nedeljo v Dobrli vasi pozval k sodelovanju vse sodeželane. Slovensko prosvetno društvo „Srce" iz Dobrle vasi je že tretjič s prireditvijo „Dežela ob Dravi — Das Land an der Drau" vabilo na dvojezično prireditev, ki naj pomaga zbliževati med slovensko in nemškogovorečim prebivalstvom.

V svojem 78. letu delovanja je društvo „Srce", v katerem kot gonilna sila danes bije tudi 8-letno „srce", mešani pevski zbor, sprožilo pobudo za zbližanje. In z levega brega Drave se je tokrat slovenskemu vabilu odzval 37-članski vokalni ansambel iz Velikovca („Vokalensemble Völkermarkt"), ki mu je „iskanje kontakta z drugimi kulturami" eden najvažnejših ciljev. Pred 14 leti se je na pobudo dirigentke Christine Winkler in njenega soproga v Gradcu, ob študiju, rodila ljubezen do zborovskega petja. Ko sta se vrnila na Koroško, sta s somišljeniki začela zbirati pevce, da bi gojili zborovsko pesem na visoki ravni. A ne toliko nemško koroško narodno pesem, temveč bolj pesmi narodov sveta. Tako so se posvetili madrigalu, nato spiritualu, verskim kompozicijam in pesmim drugih narodov. Na svojih koncertih v Italiji, Jugoslaviji, Nemčiji, na Madžarskem in na Poljskem so navezali mnogo stikov z drugimi narodi, tako da jim je zbliževanje z drugimi narodi že nekako praksa. Na dobrolskem koncertu, prvem skupno s Slovenci v deželi, so zapeli med drugim madžarsko, švedsko, angleško, nemške in druge pesmi, izbor sedmih pevcev pa je zapel tudi slovensko narodno pesem.

Prav v času, ko je nekaterim ločevanje narodov pri srcu, so se drugi zbrali, „da bi od srca do srca zadonela pesem, in njena harmonija prešla tudi na ljudi." Počasi, nekoliko „cagavo" celo, se na obeh bregovih Drave uveljavlja misel o sožitju, ki trenutno še najbolj cveti v glasbenem in literarnem vrtu, ki mu le še manjka toplo politično sonce.

Tudi mešani pevski zbor „Podjuna" iz Pliberka je sooblikoval dvojezično dobrolsko „Deželo ob Dravi", katere zbliževalne cilje je Mirko Kert še podkrepil z besedami Handkeja o slovenski besedi in literaturi, ki jih je izrekel ob podelitvi Petrarcove nagrade pesniku Janušu.

Zamisel prireditve sta s telegramom podprla tudi minister za znanost in umetnost dr. Helmut Zilk in na licu mesta krški škof dr. Egon Kapellari, ki je svojo podporo izrekel v obeh deželnih jezikih.

Bachmannova nagrada 1984

Letošnje, osmo literarno tekmovanje za Bachmannovo literarno nagrado v Celovcu sicer ni doživelo večjega razburjenja, vendar tudi tokrat ni šlo brez znanih nasprotij. V polemiko okoli tega največjega literarnega spektakla nemškega kulturnega prostora se je vključil tudi znani pisatelj Peter Handke, ki se je odločno postavil zoper tak način tekmovanja in menil, da ima pravico ocenjevati literarno delo edino le ljudstvo, za katero pisatelj tudi ustvarja. Kljub temu je tekmovanje v Celovcu bilo zelo odmevno, ker je taka prireditev za javnost vedno mikavna, pa tudi za pisatelje, saj jim nudi možnost osvojitve visokih denarnih nagrad — in kajpada tudi velikih razočaranj.
Eno pa je jasno: tekmovanje za Bachmannovo nagrado, ki poteka v okviru tedna srečanja v Celovcu, terja mnogo javnih sredstev, ki brez dvoma upravičuje vprašanje, ali tak način dejansko pospešuje literarno ustvarjalnost? Jasnega odgovora najbrž ne bo možno najti, vendar je eno prav gotovo, namreč, da ob tem največ profitira mesto Celovec, ki je ob tej literarni prireditvi postalo znano v vsem nemškem kulturnem prostoru in preko njega. To pa je očitno zelo poceni, a učinkovita turistična propaganda za mesto ob Vrbskem jezeru.

Po večdnevnem maratonskem literarnem branju je žirija naposled izbrala letošnjo dobitnico Bachmannove nagrade (120.000 šil.), švicarsko pisateljico Erico Pedretti. Kot znano, ob tej priložnosti podelijo še nagrado žirije, katero so namenili Renati Schostak ter nagrado industrije, katero je prejel Wolfgang Hegewald. Razen tega so tudi letos podelili literarno štipendijo, ki nosi ime umrlega intendanta Ernsta Willnerja.

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo

V PLIBERKU

Obisk

Slovenski PEN-center in Društvo slovenskih pisateljev sta letošnji izlet za svoje člane namenila obisku Koroške. Pod vodstvom predsednikov Miloša Mikelna in Toneta Partljiča so prejšnji četrtek prispeli na Gosposvetsko polje, kjer so si ogledal vojvodski prestol, gosposvetsko cerkev ter Krnski grad, muzej na prostem in grad Ojstrovico. Obiskali pa so še druge zgodovinske zanimivosti Koroške.

To pa je bila tudi priložnost, da se srečajo z nekaterimi funkcionarji in kulturnimi delavci slovenske narodne skupnosti. Tako so se med drugimi srečali s koroškima pesnikoma Valentinom Polanškom in Andrejem Kokotom, ki sta svoje sodobnike iz matične Slovenije seznanila s trenutno kulturno politično situacijo na Koroškem.

ALU - prejela Ažbetovo plaketo

Komisija za podelitev Ažbetovih priznanj se je odločila, da letos podeli Ažbetovo plaketo, ki je najvišje priznanje Zveze kulturnih organizacij Slovenije in Združenja likovnih skupin Slovenije za izjemno uspešno delo na področju razvijanja likovne kulture Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani.

Akademija za likovno umetnost že več let aktivno sodeluje pri programskem in strokovnem usmerjanju likovne dejavnosti v okviru Zveze kulturnih organizacij Slovenije, posebej pomembno je njeno delo na področju izobraževanja ob rednem programu: Večerna šola, mentorsko delo, izobraževalne razstave. Iz vrst nekdanjih in sedanjih študentov dobiva Združenje likovnih skupin Slovenije nove mentorje in animatorje likovne kulture, tako profesorji kot šutdentje pa s svojim strokovnim delom sodelujejo pri predavanjih, otvoritvah in demonstracijah v okviru izobraževalnih razstav in pri reviji Likovni odsevi.

Slavistično-pedagoški tečaj na slovenski gimnaziji

Minuli teden je bil v prostorih Zvezne gimnazije za Slovence spet slavistično-pedagoški tečaj za profesorje slovenskega pouka na višjih in srednjih šolah. Tečaj, ki ga je priredil Pedagoški inštitut ob sodelovanju Delovne skupnosti za slovenščino na višjih in srednjih šolah, je otvoril predsednik Deželnega šolskega sveta za Koroško, dr. Karl Kircher. Otvoritvi so prisostvovali tudi njegov namestnik Hans Lindner, vodja manjšinskošolskega oddelka deželnega šolskega sveta, dr. Valentin Inzko, vodja pedagoškega inštituta, dr. Josef Hieden ter ravnatelj slovenske gimnazije, dr. Reginald Vospernik, ki je tudi vodil trodnevni tečaj.

Enotnega težišča ni bilo, vendar sta prva dva referata bila posvečena srednjeveški zgodovini Slovencev s posebnim ozirom na Koroško. Dr. Claudia Fräss-Ehrfeld je predavala o zgodovini srednjega veka ob priliki nedavnega izida znanstvene razprave „Zgodovina Koroške, 1. del: srednji vek". Tudi o zgodovini Slovencev v srednjem veku, prav posebno pa še o posledicah fevdalizma in kneževine Karantanije, je govoril dr. Bogo Grafenauer z inštituta za zgodovino na ljubljanski univerzi. Nakazal je tudi razlike med današnjo in srednjeveško germanizacijo Slovencev in podrobneje informiral udeležence tečaja o nastanku etnične meje na Koroškem. O besedotvorju v slovenščini je referirala dr. Ada Vidovič-Muha z inštituta za slavistiko na ljubljanski univerzi. Na precej visoki znanstveni ravni je razlagala dosedanji razvoj in perspektive nadaljnjega razvoja slovenskega jezika ter napredovanje substantivizacije.

Da nastaja med koroškimi Slovenci nek pogovorni jezik, ki se razlikuje od narečja in tudi od knjižnega jezika, je ugotovil v svojem predavanju prof. Anton Schellander, lektor za slovenščino na celovški univerzi. Prav tako s celovške univerze je bil dr. Albert Berger, ki je govoril o pouku literature. Z družbenim razvojem posameznih slovenskih pokrajin je poslušalce seznanil dr. Vladimir Klemenčič z zemljepisnega inštituta ljubljanske univerze.

Nekaj novih izkušenj pa je prinesel učiteljem prispevek magistrov Neßmanna in Stotza z inštituta za tehnologijo pouka in pedagogiko medijev. Udeleženci tečaja so namreč sami postali kreativni in eksperimentirali z video-kamerami in oba referenta sta jih seznanila z novimi oblikami komunikacije v šoli, posebno s pomočjo medijev.

Zaključek trodnevnega tečaja sta tvorila še dva neslavistična referata. Mag. Ferdinand Pohl iz Salzburga je predaval o nalogah sodobne telesne vzgoje in prof. Helmut Adlaßnig je informiral tečajnike o izvenšolskem delu z mladino na Koroškem.

BERGOVA SVEČANOST V ŠENTPRIMOŽU:

V njegovih delih živi del naše zgodovine

Werner Berg je ljubil našega človeka in naši ljudje so ljubili njega. Preko njegove umetnosti smo postali znani daleč naokoli. Del naše zgodovine bo živel v njegovih delih naprej, kajti kraji in ljudje niso bili le objekt njegovega umetniškega ustvarjanja — z njimi se je identificiral, postal je del naše domovine, del nas.

To je le nekaj izmed tistih prisrčnih izpovedi, ki jih je bilo slišati na nedeljski spominski svečanosti, s katero se je SPD „Danica" v Kulturnem domu v Šentprimožu spomnila pokojnega prof. Wernerja Berga ob 80-letnici njegovega rojstva. Poleg domačinov, med katerimi sta bila tudi hčerka in sin umetnika, so se prireditve udeležili številni častni gostje — od ravnatelja Umetnostnega paviljona v Slovenj Gradcu Karla Pečnika in predsednika društva „Aula slovenica" v Celovcu dr. Mirta Zwittra preko bivšega predsednika deželnega zbora Josefa Guttenbrunnerja in avstrijskega konzula v Ljubljani Cirila Sterna do pliberškega podžupana Frica Kumra in mestnega svetnika Valentina Vautija ter zastopnikov osrednjih narodnih in kulturnih organizacij koroških Slovencev. Prišli pa so tudi še mnogi drugi znanci in prijatelji umetnika ter ljubitelji in občudovalci njegove umetnosti.

O Wernerju Bergu sta spregovorila predsednik društva Stanko Wakounig in ravnatelj Mirko Srienc. Prikazan je bil kot dober sosed, odkrit prijatelj in velik umetnik. Čeprav se je v naše kraje priselil iz tuje dežele, je postal ves naš: začutil je z nami in spoznal, kako določene sile v deželi ogrožajo obstoj slovenskega človeka — na njegovo stran se je postavil z vso močjo, s svojo značajnostjo in s svojo umetniško silo, s katero je upodabljal naše kraje in ljudi; v neštetih upodobitvah je resnico o tej deželi in njenih prebivalcih ponesel v širni svet ter jo ohranil bodočim rodovom. Tega našega „dragega soseda in velikega umetnika" pa se najlepše spomnimo z obiskom njegove galerije v Pliberku, da se zamislimo nad njegovimi stvaritvami.

O sebi in svojem umetniškem snovanju je spregovoril tudi umetnik sam, namreč v filmu „Zu Gast bei Werner Berg". Obisk pri njem je bil brez dvoma edinstveno doživetje: le škoda, da je filmski zapis star že več kot dvajset let in torej v črno-beli tehniki ne more posredovati bogastva barv, ki v Bergovem ustvarjanju — kot je dejal umetnik sam — igrajo zelo važno vlogo.

O umetniški izpovedi Wernerja Berga pa je še posebno prepričljivo govorila razstava njegovih del, ki je obsegala izbor lesorezov (iz posesti domačinov, pretežno članov domačega prosvetnega društva) in olj (ki so jih za to prireditev dali na razpolago člani umetnikove družine).

Vsebinsko bogato prireditev je zaokrožil s svojim nastopom mešani pevski zbor „Danica", ki je pod vodstvom Hanzija Kežarja zapel nekaj pesmi v obeh deželnih jezikih. Tako je bila svečanost ob 80-letnici rojstva Wernerja Berga res primerna poklonitev spominu človeka in umetnika, ki je vedno delal za mir in sožitje med narodi.

15. mednarodni kulturno-zgodovinski simpozij

Modinci (Moggersdorf) na Gradiščanskem so letos bili prizorišče 15. mednarodnega kulturnozgodovinskega simpozija, ki ga izmenoma prirejajo v Avstriji, Madžarski in Jugoslaviji. Lokacije simpozija se omejujejo na dežele Gradiščansko, Slovenijo, Hrvaško in tisti del Madžarske, ki meji na imenovane dežele — ki jih druži skupni panonski zgodovinski prostor.

Letos so zbrani kulturni delavci in zgodovinarji na seminarju, ki se je pravkar zaključil, obravnavali temo „Država in družba v dobi dualizma". Sicer pa je glavni namen vsakoletnega srečanja politikov, znanstvenikov in kulturnikov imenovanih dežel ustvariti nov zgodovinski pogled na mejno ozemlje in da bi premagovali predsodke zaradi večkrat popačenega prikazovanja zgodovine in da bi tako pospeševali kulturno sporazumevanje in mirno sožitje.

Ob tej priložnosti je treba naglasiti, da so vsa dosedanja srečanja oz. simpozije močno sooblikovali sodelavci mariborske univerze, zlasti pri urejevanju in izdajanju almanahov. Tozadevno so Mariborski znanstveniki navezali stike z 79 univerzami in znanstvenokulturnimi ustanovami v Evropi in s tem srečanju dali še večjo mednarodno težo.

Simpozij v Modincih je povsem dosegel svoj namen, kar potrjuje tudi dejstvo, da je pokroviteljstvo zanj prevzel sam zvezni predsednik dr. Kirchschläger, udeležil pa se ga je tudi predsednik IS SRS Dušan Šinigoj.

Simpozij so včeraj zaključili s kulturnim sporedom, pri katerem so sodelovale folklorne skupine iz vseh treh dežel, med njimi tudi ansambel gradiščanskih Hrvatov.

BILČOVS

Zaključni nastop Glasbene šole

V soboto zvečer je bila avla ljudske šole v Bilčovsu prizorišče revije mladih instrumentalnih ustvarjalcev. Preko 30 učencev Glasbene šole v Bilčovsu je na zaključnem nastopu pokazalo svoje znanje in z veseljem smo ugotovili, da mladi instrumentalisti iz leta v leto čudovito napredujejo.

Sobotne prireditve sta se poleg številnih poslušalcev, med katerimi so bili močno zastopani srečni starši mladih izvajajočih instrumentalistov, udeležila tudi bilčovski župan Hanzi Ogris in dekan Leopold Kassl, katerima je v imenu kuratorija za glasbeno šolo izrekel dobrodošlico Herbert Seher. Obenem je izrekel zahvalo glasbenim učiteljem za njihovo prizadevnost, občinski upravi za podporo ter šolski oblasti za naklonjenost, da omogoča pouk in nastope v tem šolskem poslopju.

Sobotni nastop mladih glasbenikov je bil že peti po vrsti, kar je prepričljiv dokaz pridnosti učencev in prizadevnosti pedagogov, ki se skupno trudijo doseči kar najboljše uspehe. Sploh so takšni nastopi lepa priložnost pokazati staršem in javnosti, kaj vse so se naučili v glasbeni šoli, ki se zelo trudi, da bi iz mladih naredila bodoče virtuoze. Uspehi, s katerimi smo bili soočeni v soboto, so vsekakor dober omen, da se mladina tudi na instrumentalnem področju uveljavlja, kar pomeni novo ero kulturno-prosvetnega izživljanja med koroškimi Slovenci.

Pred petimi leti je Slovensko prosvetno društvo „Bilka" začelo s pripravami za prve učne ure glasbenega šolanja. Ker ni bilo domačih glasbenih učiteljev so si jih „izposodili" iz Slovenije in reči moramo, da so imeli z njimi srečno roko, saj so iz teh mladih ljudi naredili odlične glasbenike, o katerih znanju smo se lahko prepričali zadnjo soboto. Ne bomo naštevali imen posameznikov ali skupin nastopajočih; za vse velja samo eno, da so bili odlični. Naj ob tem uspelem koncertu izrečemo še posebno zahvalo pedagogom, ki poleg svoje redne zaposlitve opravljajo odgovorno in plemenito delo v korist ukaželjne glasbene mladine na Koroškem.

Mladi instrumentalisti so zaključili koncert v instrumentalni izvedbi „Rož, Podjuna, Zila".

Glasbeni učitelji bilčovske glasbene mladine, ki jim velja vse priznanje, so: Rajka Puškaš, klavir; Anica Praprotnik, harmonika; Lovro Sodja, flavta; Stanko Praprotnik, trobila in Ivo Drolc, kitara. Povezavo je imela Anica Praprotnik.

Loče nad Baškim jezerom

Pretekli teden je praznovala v Ločah Terezija Michor, rojena Praintz, visoki življenjski jubilej 90. let. Kljub častitljivi starosti in kljub trdi življenjski poti se godovnica sorazmerno dobro počuti, tako umsko kot telesno — „le za plesanje so noge nekam prešibke" — meni brez grenkobe, celo z nekoliko hudomušnim nasmehom in že hiti pogled tja nekam v daljave, kot bi gledala slike, ki ležijo že dosti več kot pol stoletja za nami.

Rojena je bila na Jergovem pri Starem gradu kot najmlajša izmed petero otrok. Družina, večni najemnik, je vandrala od enega posestva do drugega in trdo delo po hribovitih Rutah ni pestilo le starše, temveč tudi otroke že od mladih let. Ker je kljub naporom doma čestokrat primanjkovalo kruha, je tudi Trezej morala skoraj vso svojo mladost služiti na raznih premožnejših kmetijah. Leta 1926 se je poročila z Nantom Michorjem, ki se je prav tako pobijal s trebuhom za kruhom — med drugim je delal tudi pri gradnji tako imenovane Großglocknerstraße. S skrbnimi prihranki in marljivim delom sta si leta 1932 postavila lastni dom v Ločah in odslej je teklo življenje v nekoliko mirnejših vodah. Tudi zdaj pa ni bilo časa za počitek — mož je našel stalno zaposlitev na žagi v Bačah, Trezijo pa je prej ko slej vleklo nazaj v Rute, kjer je pomagala kmetom na polju, v hlevu — skratka povsod, kjer je bilo potrebno pridnih rok. Tudi moško delo je ni plašilo in kadar je kak domačin zatisnil za vedno oči, je Trezej v težkih urah brez obotavljanja priskočila svojcem na pomoč. Leta 1948 ji je prerana smrt vzela moža in tako je samevala na domu, dokler se ni hčerka preselila k njej. Danes raste že četrti rod na Nantovem, saj je jubilantka že dvakratna pra-pra babica. Rada tudi obuja spomine na mlada leta in ob pripovedovanju se ji dostikrat zasveti prava hudomušnost v očeh. Prijetno je poslušati domači govorici, ki je bila tukaj vedno v časteh, tudi v tistih mračnih časih, ko so jo takratni mogočneži hoteli uničiti celo med domačimi štirimi zidovi.

Slavljenko so ob njenem življenjskem prazniku poleg domačih počastili tudi še cerkveni pevci, zastopniki upokojencev, domači župnik Jakob Škofič ter bekštanjski župan inž. Helmut Hatze.

Zdravja in sreče v prihodnosti — so tudi naše srčne želje godovnici.

Toper in Vitex investirala v Topsport

Prejšnjo sredo so predstavniki tovarne Toper v Celju in tovarne Vitex iz republike Bosne in Hercegovine v Celju podpisali sporazum o vlaganju v razširitev in modernizacijo proizvodnje v tovarni Topšport v Pliberku. S to pogodbo bosta obe jugoslovanski tovarni iz različnih republik investirali denarje v avstrijsko mešano podjetje, kar je prvi primer takšne transakcije v Sloveniji.

Vzrok, da je prišlo do te odločitve oziroma te pogodbe je predvsem v tem, da so se Topru odprle nove izvozne možnosti (tudi zimska olimpiada je vplivala na to) — v evropske in izvenevropske države. Čeprav ima tovarna Toper kar 1350 zaposlenih, ni dotegnila naročnikom izdelkov modne konfekcije. Da pa ne bi zamudili ponujajočih se izvoznih možnosti, so začeli iskati poti izhoda iz te zagate in tako je med drugimi transakcijami tovarne Toper prišlo tudi do pogodbe z avstrijskim mešanim podjetjem Topsport v Pliberku.

Tovarna Vitex bo za povečanje osnovnega kapitala v tovarni Topsport letos prispevala 1 milijon šilingov. Vsekakor je to razveseljiva vest zlasti v tem času gospodarke recesije, da se ni treba bati vsesplošne tendence odpuščanja ljudi iz tovarn in podjetij. Nove izvozne možnosti tovarne Topsport v Pliberku, dajejo kolektivu zaupanje v lastno moč, kar je predpogoj za zdrav in uspešen razvoj tovarne.

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA LETOVANJE OTROK NA MORJU

Viktringer Ring 26 (Vinko Kušej) telefon (0 42 22) 51 25 28

Gasometerg. 10/I (Milka Kokot) telefon (0 42 22) 32 5 50

Spoštovani starši,

vljudno vam sporočamo, da bo

letovanje otrok na morju v Savudriji

letos v eni izmeni in sicer:
od 7. avgusta do 21. avgusta 1984

Koordinacijski odbor nudi:
prostore za bivanje, 5 obrokov hrane dnevno, za vsakih deset otrok enega vzgojitelja, zdravstveno oskrbo in v primeru potrebe prevoz bolnega otroka v bolnico ter prevoz v Savudrijo in nazaj.
Cena za 14-dnevno bivanje znaša 1400 šil. prevozni stroški 400 šil.

Prijavnice dobite pri zgoraj omenjenih naslovih. Zadnji rok prijave je 15. julij 1984.

Ker je število prostih mest omejeno, prosimo za čimprejšnje prijave.

Letalska nesreča v vzhodnih Gurah

Prejšnji teden v sredo popoldne je na območju Radiš v Vzhodnih Gurah iz do sedaj še neznanih vzrokov strmoglavilo in se popolnoma razbilo vojaško letalo znamke Pilatus-Turbo-Porter. V tej največji vojaški letalski nesreči po drugi svetovni vojni v Avstriji, je zgubilo življenje sedem ljudi, med njimi dva Korošca. Očividci pravijo, da je letalo padlo kot kamen na tla in da je strašno počilo. Razbitine letala s človeškimi trupli so bila razmetana daleč naokoli. Nesrečni vojaki so bili na mestu mrtvi. Vzroke te letalske katastrofe proučuje posebna komisija. Iz pripovedovanja očividcev je razvidno, da je prenehal brneti motor in da je potem letalo takoj strmoglavilo na tla.

Za letalo te vrste je znano, da ima odlične sposobnosti za jadranje, to se pravi, da je nerazumljivo, kako je to možno, da je letalo dobesedno padlo na tla.

Pri nesreči je iz rezervoarja izteklo precj goriva ki je pronicalo v zemljo in je nevarnost za okuženje podtalne vode.

●

Nekaj ur po tej strašni letalski nesreči pa je v bližini kraja te nesreče zgubil življenje še 30-letni Herbert Puschmann. Strmoglavil je preko 80 metrov visoke stene in se ubil. Tako je prejšnji teden – prištejemo še sedem tragično preminulih vojakov – izgubilo skoro ob istem času in istem mestu 8 ljudi svoje življenje. Herbert Puschmann doma iz Rikarje vasi pri Žrelcu je šele pred kratkim, po smrti svojega očeta, prevzel posestvo in se poročil. Zapušča mlado ženo in enoletnega otroka. 23-letni vodnik (Zugsführer) zvezne vojske Manfred Puschmann, brat nesrečnega Hermana Puschmanna, je bil dodeljen, da s terenskim vozilom odpelje žrtve s kraja letalske nesreče. Le-ta je ob tej priložnosti odpeljal v dolino tudi svojega nesrečnega brata. Oba tragična dogodka prejšnje srede z osmimi človeškimi žrtvami na območju Radiš sta žalostno odjeknila po celi Avstriji in povzročila globoko žalost. Tragično preminule žrtve nesreče so pokopali ob veliki udeležbi pogrebcev na svojih domačih pokopališčih.

TRATA PRI BOROVLJAH

SLAVNOSTNI KONCERT
ob 10-letnici obstoja ansambla „Drava"

v nedeljo 8. julija 1984 ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.

Nastopajo: ansambel „Drava"
moški pevski zbor Borovlje
trio Oraže
mladinski zbor Borovlje

Po sporedu prosta zabava.

PRIREDITVE

Strokovna šola za ženske poklice zavoda šolskih sester, Št. Peter 25, 9184 Št. Jakob v Rožu

OBJAVA

Po odloku Deželnega šol. sveta je
sprejemni izpit
za 1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice

v zavodu šolskih sester v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu v petek 6. julija 1984, ob 9.30 uri.
Interesentke naj prinesejo s seboj pisalne potrebščine in zaključno spričevalo.
Ker je v 1-letni gospodinjski šoli in v 3-letni strokovni šoli za ženske poklice prostih še nekaj mest, imajo možnost prijave še tiste, ki so rok vpisovanja zamudile.

Vodstvo šole

SVEČE

POLETNI PIKNIK

v soboto 7. julija 1984 ob 19. uri na „Oštinovih pečih". V primeru slabega vremena se bomo preselili v staro šolo v Svečah.
Prireditelj: SPD „Kočna" v Svečah.

PLIBERK

POLETNA NOČ

v soboto 7. julija 1984 ob 20. uri v gostilni Schwarzl v Pliberku
Igra ansambel **Slovenija**

Prireditelj: MePZ „Podjuna" v Pliberku

Slvensko prosvetno društvo Celovec vabi ljubitelje planin na

otvoritev planinske postojanke pri Krnskem jezeru v nedeljo 8. julija

Odhod z lastnimi avtomobili ob 6. uri zjutraj izpred banke na Ločilu
Smer poti z avtomobili: Korensko sedlo, 1073 m — Kranjska gora — Vršič, 1611 m — Lepena (Jugov dom). Od tu naprej 2 uri prijetne hoje do cilja.

Glasbena šola na Koroškem razpisuje mesto

GLASBENEGA PEDAGOGA

za instrumente: klavir, kitara, harmonika, pihala in godala ter nauk o glasbi

Obseg zaposlitve: polna ali delna učna obveznost

Pismene prošnje naj se naslovijo na: Kuratorij za Glasbeno šolo na Koroškem, Gasometergasse 10 ali Viktringer Ring 26, Celovec

Priložijo naj se spričevala ali druge podlage o kvalifikaciji

---

CELOVEC

Srečanje maturantov obeh razredov letnika 1979

v petek 6. 7. 1984 ob 19. uri v Volkskellerju

BILČOVS

KULTURNI VEČER

v soboto 14. 7. 1984 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.
Spored oblikujejo: mešani pevski zbor, moški pevski zbor in otroški zbor SPD „Bilka".
Za ples igra priljubljeni ansambel „Modrina" iz Kranja.
Na programu je tudi srečolov.

ŠENTPRIMOŽ

POP-FESTIVAL

v torek 17. 7. 1984 ob 20.30 uri v kulturnem domu v Šentprimožu.
Nastopajo: pop-skupine ENERGIJA, JADAGANI, ŠOK, ZMEDA in kantavtorica Micka Mischkulnig

---

REBERCA

ORFFOV SEMINAR

za mladinske zborovodje in voditelje otroških skupin
od ponedeljka 9. 7., 8. ure do sobote 14. 7., 12. ure v Mladinskem centru na Reberci.
Voditelja seminarja: prof. Ida Virt in prof. Janez Bitenc.
Cena: 100 šil. polni penzion. Prijave sprejema Krščanska kulturna zveza v Celovcu, Viktringer Ring 26, telefon 51 25 28-23 ali 24

ŠMIHEL

ZAKLJUČNI NASTOP

Glasbene šole na Koroškem
oddelek Šmihel
v nedeljo 8. 7. 1984 ob 16. uri v farnem domu v Šmihelu.

ŽITARA VAS

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

v nedeljo 15. 7. 1984 ob 20.30 uri v ljudski šoli v Žitari vasi.
Sodelujejo: cerkveni zbor iz Šentlipša, mladinski zbor iz Šentlipša, otroška in mladinska folklorna skupina SPD „Trta" iz Žitare vasi, Glasbena šola Žitara vas, Plazniška dekleta in moški pevski zbor SPD „Trta" iz Žitare vasi. Prireditelj: SPD „Trta" v Žitari vasi.

ŽELEZNA KAPLA

KONCERT

v soboto 21. 7. 1984 ob 20. uri v glavni šoli v Železni Kapli.
Nastopajo: Kasermandln (Sepp in Ferdl), Obirski vižarji, harmonikar Engelbert in trio Pavlič
Prireditelj: Alpski klub „Obir"

ŽAMANJE

KULTURNI VEČER

v soboto 7. 7. 1984 ob 20. uri 1984 pri Piceju na Žamanjah.
Nastopajo: trio „Korotan" s pevci in moški pevski zbor „Vinko Poljanec"

ŠENTPRIMOŽ

KULTURNI VEČER

v torek 10. julija 1984 ob 20.30 uri v kulturnem domu Danica v Šentprimožu.
Nastopajo: mlajši mladinski zbor SPD Danica
mešani pevski zbor SPD Danica
trio Korotan s pevci

LOČE

FOLKLORNI VEČER

v petek 6. 7. 1984 ob 20.30 uri pri Pušniku v Ločah.
Sodelujejo: tamburaški ansambel iz Loč, otroški in mladinski zbor iz Loč ter folklorna skupina iz Sel.

ŽELEZNA KAPLA

NOGOMETNI TURNIR

v nedeljo 8. 7. 1984 ob 12.30 uri na nogometnem igrišču v Železni Kapli. Igrajo moštva iz Bele, Lepene, Lobnika in Obirske.
Prireditelj: Krajevno združenje Zveze slovenske mladine Železna Kapla

---

DOBRLA VAS

FOLKLORNI VEČER

v četrtek 19. 7. 1984 ob 20.30 uri na dvorišču samostana v Dobrli vasi.
Gostuje: folklorna skupina „Tine Rožanc" iz Slovenije.
Prireditelj: SPD „Srce" v Dobrli vasi

GLOBASNICA

NOGOMETNI TURNIR IN VESELICA

v soboto 7. 7. 1984 ob 9. uri na nogometnem igrišču v Globasnici, ob 20. uri podelitev nagrad in veselica pri Šoštarju
Sodelujejo moštva farnih skupin iz Roža in Podjune
Na sporedu so še dekliški nogomet in streljanje enajstmetrovk
Za ples igra: Planinski sekstet

Vsakdanjost na vasi kot zrcalo našega življenja

Študija „O vaškem vsakdanu" v Dobu

Kaj vemo o vsakdanjem življenju na vasi? Kakšen je vsakdan vaščanov doma, pri delu, v prostem času, pri kulturnem in družbenem življenju? Kako se vaščani narodnostno opredeljujejo, kakšni so socialni odnosi, kako se spreminjajo norme in vrednote? Na ta in podobna vprašanja sta skušala dgovoriti Franc Merkač in Marija Jurič v svoji študiji „O vaškem vsakdanu".

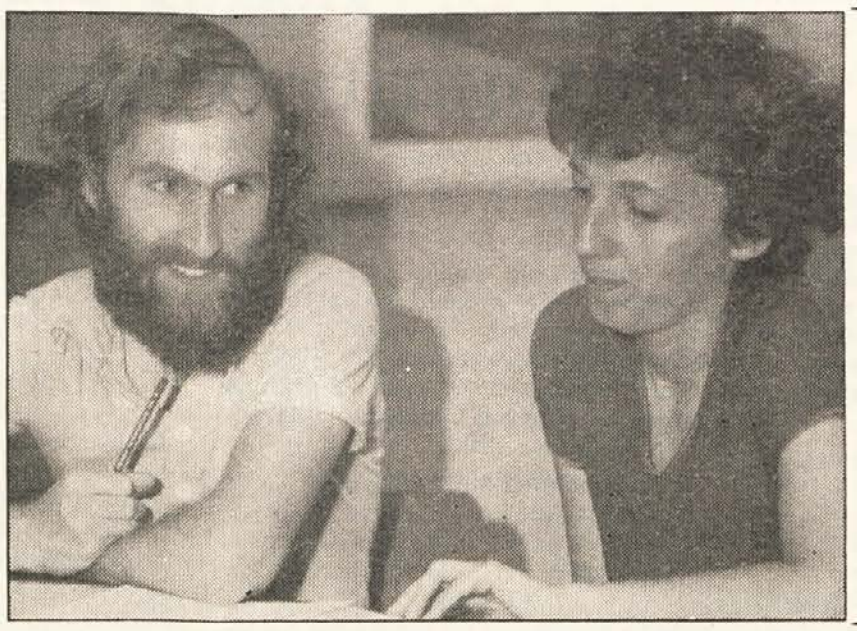

Franc Merkač in Marija Jurič sta v minulem poletju dva intenzivna tedna preživela v Dobu, da sta vas dodobra spoznala. „Naporno, toda zadovoljivo delo" je bilo zanju, rezultat tega dela pa sta zdaj objavila še v knjižici „O vaškem vsakdanu". Posebno ju je zaskrbelo rapidno napredovanje asimilacije. Zato se v sodelovanju z vaščani („Najino raziskovanje upošteva ljudi kot subjekt, ne kot objekt") prizadevata za nadaljnje izobraževanje odraslih. Ljudi se da aktivirati v majhnih skupinah, pravita, toda vključiti bi se morale tudi prosvetne inštitucije.

Študija o Dobu pri Pliberku, ki sta jo skrbno pripravila, ni reprezentativna, ni mogoče razbrati iz nje kakih zaokroženih statističnih podatkov. Je pa eksemplarična, je zrcalo našega življenja, socialnega, družabnega, narodnostnega, v občini, ki velja še za razmeroma bolj slovensko kot druge.

Vrednost študije je najbrž prav v tem, da ne jemlje narodnostnega vprašanja izolirano, temveč da ga uokvirja v vse siceršnje dogajanje na vasi. Socialna in ekonomska struktura najbrž marsikje pove tudi o asimilaciji. Zaskrbljujoč je recimo podatek, da polkmetje opuščajo svoje kmetije, da narašča delež nekmečkega prebivalstva. Da bo npr. s komasacijo, ki jo v Dobu pripravljajo, še naprej rastel.

Pogled v preteklost, skozi očala tistih, ki so jo doživljali, skozi individualne usode lahko pove več kot najbolj koncizno in podrobno znanstveno razčlenjevanje. Na sto straneh študije, opravljene na Slovenskem znanstvenem inštitutu, izdane od založbe Drava, si lahko ogledamo, kako se razvijamo kot skupnost, ne samo v Dobu, tudi po drugih južnokoroških vaseh. Vidimo, kako smo pravzaprav ujeti v preteklosti in ne znamo ujeti korak z razvojem. Pravzaprav je študija zagovor eksperimentiranja, preizkušanja novih modelov v kulturnem delu, v izobraževanju otrok in odraslih. Je poziv, da se osvobodimo okovov, ki smo si jih sami nadeli, poziv, da prebijemo začarani krog, da ne bomo imeli sicer demokrate v mestih, na vasi pa asimilacijo, da ne bo sicer naraščajoči samozavesti med mlado inteligenco botrovala napredujoča asimilacija med tako imenovanimi navadnimi ljudmi.

Naslednji odlomek iz študije naj bo pobuda, da preberemo vse tiste žive in neposredne izjave Doblanov, objavljene v študiji, pa izsledke obeh avtorjev, in se ob njih zamislimo.

O počasnem izginjanju slovenščine

Pretežni del vaščanov v Dobu komunicira v vsakdanjosti v slovenskem narečju, ostali v nemščini. To izhaja iz opazovanj. Iz opazovanj in razgovorov je tudi razvidno, da v tem oziru obstajajo večje razlike med generacijami. Poleg jezikovnega zadržanja obravnavava v tem poglavju tudi vprašanje po vzrokih za spreminjanje narodnostne identitete.

V splošnem lahko ugotovimo, da na površju v vsakdanjem dogajanju na vasi ni opaziti napetosti glede narodnostnega vprašanja. V pogovorih pa so bila nagovorjena različna odprta vprašanja in problemi. Za posebej napeto atmosfero skrbijo tisti vaščani, ki so v procesu etnične asimilacije.

Ta razvoj se najbolj jasno kaže v jezikovnem ravnanju z otroci, s katerimi občujejo pretežno nemško. Splošno je mogoče ugotoviti spremembo jezikovnih navad pri najmlajši generaciji. Jezikovno vedenje pa je samo eden od znakov za določanje etnične pripadnosti. Povpraševanja po subjektivnem občutenju in doživljanju posameznika, kateri etnični skupnosti se prišteva, nisva izvedla. Iz pogovorov pa izhaja, da skupina Slovencev, ki na vasi tudi velja za tako, postaja zmeraj manjša in da narašča skupina asimilantov, pri čemer veljajo te ugotovitve za starejše mladostnike in odrasle. Vzroke tega razvoja vidijo posamezni sogovorniki v naslednjem:

- mnogi mislijo, da je nemški jezik nekaj boljšega;
- naprej mislijo, da se bodo lažje socialno in gospodarsko vzpeli, če se bodo asimilirali;
- nekateri se sramujejo, če govorijo slovensko;
- mnogi se enostavno bojijo govoriti slovensko, bojijo se javnosti;
- ali pa se bojijo, da bo trpel njihov ugled;
- ali se bojijo delodajalca;
- ali pa imajo za neke vrste uslugo nasproti dajalcu subvencije, če se odpovejo slovenščini.

Taka in podobna mnenja o pošasnem izginjanju slovenskega jezika so izražali vaščani in pri tem kritizirali avstrijsko manjšinsko politiko, ki z različnimi ukrepi ali z opuščanjem ukrepov jemlje slovenski narodni skupnosti sapo. Kako aktualno in nič kaj prebavljeno je narodnostno vprašanje v Dobu v resnici, je pokazala tudi diskusija, pri kateri so sodelovali slovenski mladinci, od katerih se eni identificirajo s splošnimi življenjskimi interesi slovenske narodne skupnosti in drugi pravzaprav s slovensko narodno skupnostjo nočejo imeti opravka. Izkazalo se je namreč, da so za nekatere narodnostna vprašanja v vsakdanjiku tabuizirano življenjsko področje in da jih označujejo mnoge npr. za prvo skupino samoumevno, protislovnosti in agresije. Tako je da se v dvojezični občini, kakršna je Pliberk, prebivalstvo pred uradi lahko poslužuje obeh jezikov, za drugo skupino mladostnikov pa je to privileg; ali če v vlaku vrstniki koga opsujejo zato, ker govori slovensko in se počuti v vlogi zatiranega, se to razlaga kot čisto individualno psihološki problem itd.

Narodnostna vprašanja segajo na vsa življenjska področja. Zadovoljivo rešena pa v smislu slovenske narodne skupnosti, ki si ne želi nič bolj kot enakopravnost na vseh življenjskih področjih, pa niso.

PISMO BRALCA

Zweisprachigkeit im Wald

Im Slovenski vestnik (29. 6. 1984) befaßt sich ein Leser mit den Beschilderungen der Waldwege im Gebiet der westlichen Sattnitzberge — Gemeindegebiet Ludmannsdorf/Bilčovs. Der Schreiber hat natürlich recht, wenn er meint, daß es sich bei Ludmannsdorf/Bilčovs um eine Zwei-Sprachen-Gemeinde handelt, in der die Zweisprachigkeit ausreichend erkennbar (Ortstafeln) und angewandt werden sollte. Dazu gehören laut diesbezüglichem Gesetz eben auch zweisprachige Ortsbezeichnungen. Hinweistafeln an Wanderrouten gehören zwar nicht zu den zweisprachigen topographischen Aufschriften im Sinne des Gesetzes, doch spräche in einer Gemeinde mit Slowenenanteil an der Bevölkerung deshalb sicher nichts dagegen, auch solche Schilder zweisprachig zu gestalten, und ich habe mich zu Beginn dieser meiner Arbeit auch sehr wohl damit beschäftigt. Der Entwurf (Plan) einer solchen Tafel zeigte allerdings, daß durch Zufügung der angeführten Ortshinweise in Slowenisch, auf einem Exemplar, dieses entweder viel zu lang oder wesentlich zu breit geraten lassen würden. Die Dinge welche man herstellt, sollen aber schließlich auch etwas geichschauen, das Landschaftsbild nicht zu sehr stören, also nicht durch totale Unförmigkeit auffallen.. Es wäre daher nicht sinnvol, mit regelrechten „Plakaten aus Holz" den Wald zu verhängen. Somit bliebe nun noch die Möglichkeit, weitere 80 Holzschilder anfertigen zu lassen, diese nur slowenisch zu beschriften und ebenfalls mit Malerei zu versehen. Nur kann man nicht durchgeführte oder zu wenig beanspruchte Zweisprachigkeit keineswegs durch einen „Schilderwald im Wald" ersetzen! Vom Wunsche nach mehr Zweisprachigkeit gesehen — die aber eben doch wesentlich zielführender in der dortigen Volksschule, in den Dörfern der Gemeinde Ludmannsdorf/Bilčovs, in Lokalen, im politischen und religiösen Leben, im Schrift- und Sprachenverkehr mit dem Gemeindeamt, bei Veranstaltungen usw. mehr zum Tragen kommen sollte, *das aber auch durch die slowenischen Gemeindebürger selbst* — verstehe ich die Kritik an meinen nur in Deutsch beschrifteten Wanderwegetafeln selbstverständlich! Die Gründe hiefür liegen aber, wie bereits erwähnt, lediglich in der Ausführung! Da das Markieren und Beschildern jener Wanderwege (rund 40 km) eine Privatinitiative von mir war, wobei ich die Schilder alleine beschriftet und bemalt habe, und auch beim Anbringen derselben selten eine Hilfe hatte, könnte ich mir nun vorstellen, daß sich in Ludmannsdorf/Bilčovs ein slowenischer Bürger findet, der es mir nachmacht und die zusätzlichen 80 Tafeln bemalt und slowenisch beschriftet. Das ist natürlich u. a. auch eine Kosten- und Zeitfrage! Ob es schön aussehen wird, wenn z. B. an einer Wegkreuzung 8 Tafeln (60x18 cm) hängen werden, darf ich bezweifeln.

Herbert Guttenbrunner

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

20

V zadnjih dveh pogovorih smo osvetljevali napačno rabo glagola "pasti" in "držati". "Stati" je tudi tak nevaren glagol, ki si ga je treba posebej ogledati.

Vse stoji na glavi sicer ni lepo, a je slovensko pravilno povedano! Tudi na svojih nogah stati je prav, stati kakor pribit ali kakor lipov bog, se pravi nepremično — vse to je slovensko, a že to, da si stojita mnenji nasproti, ni lepo, mar bi si raje vsaj n a s p r o t o v a l i ! Tudi to, da ljudje komu 'ob strani stojijo', se reče lepše slovensko: da m u p o m a g a j o !

"Der Hofrat steht auf unserer Seite" ne pomeni, da stoji 'na naši strani' — saj ga morebiti sploh ni v naši bližini, pa j e v e n d a r z n a m i , d r ž i z n a m i ! Miza naj le stoji še naprej na treh ali štirih nogah, na straži stati ni zabavna reč, slovnično pa je pravilna, prav tako z eno nogo v grobu stati. Sicer pa že to ni lepo, če 'kaj v knjigi stoji', namesto da bi bilo v k n j i g i z a p i s a n o . Prav je, če barometer stoji visoko, žalostno, če stoji voda po dolini in uničuje setev, ampak povedano je pravilno. Narobe pa je reči: Francej 'je za Hanzija dober stal' — "gutstehen" pomeni p o r o k b i t i , z a p o r o k a b i t i komu. 'Bil mu je na razpolago' — zur Verfügung stehen — je po slovensko: b i l m u j e n a v o l j o , p r i p r a v l j e n j e b i l z a t o p a t o , no — saj nekaj takega smo že slišali, postavim "in Gnade stehen" ne moreš reči 'v milosti stati', to ni kakor v luži ali travi stati; drugače je tudi z milostjo, tam pravimo b i t i v m i l o s t i p r i k o m . Če stoji vojska pod orožjem in sicer tako, da vojaki ne pridejo do orožja, bi bilo to še kar prav, vendar slovnično ta reč ni v redu, ker se reče, da j e v o j s k a p r i p r a v l j e n a , o b o r o ž e n a .

Toliko o glagolu "stati".

Zdaj pa si oglejmo nečedni par "v kolikor — v toliko". Grd je, nepotreben in neslovenski. Po nemščini skrpucan: inwiefern — insofern ali pa po hrvaščini; ta, kar zadeva nemčizme, ni zelo občutljiva in rada posnema: ukoliko utoliko.

Slovensko lepo in prav se reče: kolikor — toliko, včasih in največkrat pa zadošča že, da rabimo č e . Zgled napačne rabe: "V kolikor avstrijska vlada misli, da ji zadošča igra s procenti, v toliko bomo morali poskrbeti za nadaljnjo internacionalizacijo našega narodnega vprašanja." Pravilno bi bilo takole: K o l i k o r pa vlada misli . . . t o l i k o bomo poskrbeli za . . . In še bolj preprosto: Č e pa vlada misli, da zadošča igra s procenti, bomo morali poskrbeti za internacionalizacijo . . . Kdo ve, kako se razvijejo take nerodne cvetke v jeziku, ne samo slovenskem. Morda iz pravilne rabe predloga "v", kadar sodi k samostalniku in nam pove nekaj čisto drugega: "In je höhere Ortschaften du fährst . . ." V k o l i k o r v i š j e k r a j e pojdeš, v t o l i k o l e p š i s v e t boš prišel. Kar zapelji se v Slovenji Plajberk ali pa na Kostanje, če ne verjameš! Kolikor višji kraji, toliko lepši svet — V kolikor višje kraje pojdeš, v toliko lepši svet boš prišel. Nikakor pa ne: Pomagal ti bom, 'v kolikor bom mogel', pravilno: k o l i k o r t i b o m m o g e l . Tudi to ni dobro: Ne vem, 'v kolikor je prizadet', pravilno se pravi: k o l i k o je prizadet.

Tako smo torej kolikor toliko osvetlili pravilni k o l i k o r brez predloga "v".

Zdaj pa še brž nekaj napačno rabljenih predlogov. Gre za troje predlogov, ki jih rabimo pri opisovanju krajev: Bil sem **v** Borovljah, prihajam zatorej ne 'z Borovelj', ampak **iz** Borovelj! Primerjajmo: bila je **v** cerkvi, zato more priti samo **iz** cerkve, ne 's' cerkve. Saj vendar ni lezla po cerkveni strehi, ni bila 'na' cerkvi, tako pač ni mogla priti ali zlesti 's' cerkve, temveč je stopila **iz** cerkve, prišla **iz** cerkve — kakor vzamemo kruh **iz** miznice. Ko pa je hleb že **na** mizi, ga vzamemo **z** mize in ga položimo **v** miznico, da ne bo suh. Če je bil kdo **na** Bistríci ali **na** rožanski Bístrici, da ne bo nikjer zamere, naj pride **z** Bistríce in z Bístrice, kakor pride **s** travnika in **s** polja, ker je bil **na** travniku in **na** polju. Tudi **z** Dunaja priti je prav in **z** gore, ker je človek bil **na** Dunaju in **na** gori. Včasih kdo zaide **h** Katarini pri Šmihelu, k tisti, ki je za pamet in še vsakemu prav pride, takšen se potem vrne **od** Katarine ne 's' Katarine, najsi je cerkev na hribu, saj vendar ni bil 'na' Katarini, temveč **pri** Katarini. Torej še enkrat: Romali smo **h** Katarini, prihajamo **od** Katarine. Stal je **pri** avtu, stopil je **od** avta. Bil je **v** avtu, stopil je **iz** avta, ležal je **na** avtu, zlezel je **z** avta. Zakaj smo zapisali "h Katarini"? Zato, ker pred besedami, ki se začenjajo s "k" ali "g", pišemo namesto "k" zaradi lažje izgovorjave predlog "h".

Vsak poklon ne zadene v črno

Nič lepšega, bodo rekle ženske, kakor prisrčna, laskajoča pohvala! Čudovita si! Kako simpatičen je tvoj nasmeh! Ne morem si kaj, da ne bi občudoval tvojih sposobnosti! Če je poklon pravi, razneži še tako hladno dušo. A kaj, ko so nekateri ljubimci tako nerodni! Trudijo se in trudijo, toda komplimenti, ki jih delijo, ne morejo razveseliti srca njihove drage.

Spoznala sta se na zabavi. Takoj jo je opazil in veselje ga je obšlo, ko sta se znašla na samem. Zaželel si je, da bi ji rekel nekaj lepega. Nista še spregovorila ducat besed, že mu je čez ustnice ušla pohvala: „Tako lepe oči imaš!"

Srepo ga je premerila. Pa ravno oči! Tako majhne, kakor so moje! S kratkimi in redkimi trepalnicami. Spet eden tistih, ki misli, da bo z nekaj komplimenti ovil žensko okrog prsta! A ne, tako neumna pa nisem, da bi se ujela na besede! Naj le najde kakšno drugo, mene ne bo prevaral. Kako pozorni so tile leporečniki!

In zdaj je zadržana, ob vsakem poskusu, da bi se ji približal, zaviha nos in odide k drugi skupini. Vsega so bile krive napak izbrane besede! Ali tudi napak razumljene? Morda se je zares zagledal v njene oči. Sprva je iz njih sijal nasmeh. Ali pa se mu zares ni zdelo pomembno, s čim bo začel?

Delati bleščeče poklone ni lahko

Posebej na začetku znanstva še malo ni lahko izbrati komplimenta, ki se ga bo od srca razveselila.

Če bi pohvalil njeno postavo, na katero je od vsega najbolj ponosna, bi morda spet cinično pomislila: „Lej ga no, samo na to misli!" Če bi rekel, kako lepe, drobne roke ima, bi si z malo nejevolje rekla: „Je to vse, kar je opazil na meni?"

Kaj pa trije, štirje pokloni naenkrat, pokloni, ki jo bodo obdelali od nog do glave in od katerih bo menda vsaj eden pravi? Ne, ne, tudi ta tla so spolzka, večina žensk namreč ne mara pretiravanja!

Pohvale je treba prav razumeti

So krive ženske?

Lepo bi bilo, če iz muhe ne bi delala slona. Če bi prav razumela, da pokloni ne potrebujejo zapletene razlage, s katero si postrežejo, temveč so v večini primerov mišljeni kot nekaj nežnih, prijetnih besed. Besed, ki naj take ali drugačne predvsem povedo: „Všeč si mi!"

Če tega ne znamo razbrati in se malenkostno zataknemo v negativen pomen, ki bi ga še utegnile imeti, si morda ukrademo priložnost za novo prijateljstvo. Ali še nekaj več.

Poklon tudi ni znanstvena ocena o stanju naših las ali iztočnica za pogovor o debelušnih, subljatih ali drugače problematičnih postavah. Komplimenta bi se morali pač samo razveseliti. Razveseliti in se kratko zahvaliti tistemu, ki ga je izrekel.

Nikar ne začnimo pogovora o tem, ali je poklon upravičen ali ne. Če se ga bomo branile in dokazovale, kako neupravičeno je bil izrečen, bo to samo znamenje premajhne samozavesti ali celo kompleksov. Če bomo hotele izsiliti novega, po znamenje negotovosti in samoljubja!

Moški, ki nikoli ne izrečejo poklona

V prvo skupino takih moških spadajo pospani možje, ki so tako navajeni vseh dobrih lastnosti in strani svoje drage, da jih še vidijo ne več. Začetno navdušenje je zatrla navada in zdaj jim je prav malo mar, ali ima ona novo pričesko ali pa se že nekaj časa ni primerno uredila. Ti moški niso nerodni ljubimci, ker sploh niso več ljubimci.

V drugo skupino spadajo tisti, ki sicer vidijo in opazijo vse na ženski, a principom na ljubo nikdar na glas ne izrečejo kakega poklona.

„S komplimenti te tako ali tako vsi obsipljejo! Zato ti jaz ne bom rekel prav nič takega!"

Principi gor ali dol, morda pa bi rada vedela prav to, kaj je njemu všeč!?

Po takih moških tudi ni dobro soditi drugih. Če vam kdo kaj prijetnega reče, še ni nujno sladek gostobesednež, ki z besedami lovi žensko za žensko. Mislil je samo, da ste zares prijetni. Ali ni to lepo?

Krompirju delamo krivico

Krompirju se godi krivica: ali smo ga črtali z jedilnika, ker se nam zdi da je redilen, ali pa ga ne pripravljamo dovolj pogosto, ker se nam njegov okus zdi preveč vsakdanji. V resnici pa vsebuje krompir veliko manj kalorij, kot si mislimo, pa veliko vitaminov in dragocenih rudninskih snovi. V vsakdanji prehrani je nepogrešljiv. Tudi poceni je in nasitljiv, poleg tega pa dobrega okusa, če se le dovolj potrudimo in ga pripravimo tako, kot si zasluži.

KROMPIR S FEFERONI

Za 4 osebe potrebujemo:

800 g kuhanega krompirja, 1 čebulo, sok dveh limon, 2 žlici olja, sol, poper, 1 feferon.

Krompir olupimo in ga pretlačimo. Čebulo olupimo in drobno nastrgamo. Krompir in čebulo zmešamo, zabelimo z oljem, solimo in popramo. Dodamo tudi sesekljani feferon. Premešamo. Krompir ponudimo še vroč za prilogo k zelenjavnim jedem, lahko pa tudi hladen s paradižniki in odcejenimi sardinami v olju.

TORTILLA PO ŠPANSKO

Za 4 osebe potrebujemo:

800 g kuhanega krompirja, 2 čebuli, 2 papriki, 100 g vloženih šampinjonov, pest črnih oliv, 2 paradižnika, 2 žlici olivnega olja, 300 g graha, sol, poper, 3 jajca, 3 žlice mleka.

Krompir olupimo in narežemo na majhne kocke. Čebulo in papriko drobno sesekljamo. Gobice odcedimo, oplaknemo pod curkom vode, nato jih narežemo na lističe. Olive izkoščičimo in narežemo. Paradižnike narežemo na majhne kose.

V ponvi segrejemo olje. Na njem popražimo čebulo, papriko in gobe. Dodamo krompir, olive in grah (odcejen, iz pločevinke ali odtajan iz zamrzovalnika). Začinimo, premešamo in popečemo. Potem previdno primešamo še narezani paradižnik. Jajca razžvrkljamo z mlekom. Prelijemo čez krompir in razrahljamo z lopatko, da se tekočina enakomerno porazdeli. Ponev pokrijemo s pokrovom. Pečemo 5 minut, med pečenjem ponev nekajkrat potresemo. Ponudimo kot prilog k pečenim piščančjim bedrom.

KROMPIRJEVA GOSTIJA

Gostom pripravimo za prigrizek krompir v oblicah, h krompirju postrežemo s štirimi pikantnimi omakami. Krompir operemo, skrtačimo, in do mehkega skuhamo v soljeni vodi. Veliko lončeno skledo obložimo s kuhinjsko krpo. Nanjo stresemo krompir. Pokrijemo ga z drugo krpo, da ostane dlje časa vroč. Vsak gost dobi krožnik in nožek za lupljenje krompirja. Krompir si vsak olupi sam, potem si vzame nekaj od vsake pikantne omake in pomaka krompir v omako. Količine so preračunane za 2,5 kg krompirja.

Omaka z rdečo peso

Potrebujemo:

2 rumenjaka, žličko gorčice, žlico limoninega soka, sol, poper, ¼ litra olja, 150 g jogurta, 230 g vložene rdeče pese, žlico nastrganega hrena, žlico kaper.

Rumenjaka razmešamo z gorčico, soljo, poprom in limoninim sokom. Med mešanjem prilivamo olje, najprej po kapljicah, nato v tankem curku. Tako zmešamo majonezo (lahko pa vzamemo tudi kupljeno majonezo). Majonezi primešamo jogurt, odcejeno in sesekljano rdečo peso, hren in nazadnje še kapre.

Topla sirova omaka

Potrebujemo:

4 trikotnike topljenega sira, 3/8 litra sladke smetane, 1/8 litra belega vina, žlico gorčice, 2 žlički kaper, 4 rumenjake, 100 g nastrgane gaude.

Med mešanjem segrejemo smetano. Vanjo damo na kockice narezan topljen sir. Mešamo toliko časa, da se sir razleze. Prilijemo vino, dodamo gorčico in poper. Omako segrejemo, da skoraj zavre. Potem odstavimo kozico s štedilnika, v omako pa zamešamo rumenjake in nastrgani sir. Mešamo toliko časa, da se sir razleze. Omako hranimo na toplem, dokler ne postrežemo z njo.

Omaka s slanino

Potrebujemo:

375 g prekajene, mesnate slanine, 500 g čebule, 40 g margarine ali masla, 30 g moke, 2 žlici kisa, 3/4 litra mesne juhe iz kocke, sol, poper, majaron.

Slanino narežemo na zelo majhne kocke. Čebulo olupimo in drobno sesekljamo. Na margarini popečemo slanino, da se scvre, dodamo sesekljano čebulo in jo prepražimo. Potresemo z moko, premešamo in na hitro prepražimo. Zalijemo s kisom in juho mešamo toliko časa, da vse skupaj zavre. Na majhnem plamenu kuhamo nato omako 15 minut. Solimo, popramo, začinimo z majaronom in kuhamo še nekaj minut. Omako ponudimo toplo, pripravimo pa jo lahko že vnaprej in jo potem ko pridejo gostje in je krompir kuhan, samo še pogrejemo.

Ribja omaka

Potrebujemo:

20 g skute, 300 g jogurta, 2 žlički gorčice, 150 ccm sladke smetane, 150 g kislih kumaric, 1 jabolko (150 g), šopek kopra, 150 g ruslov (vložene ribe iz slanice).

Skuto gladko razmešamo s smetano in jogurtom, dodamo gorčico in poper, dobro premešamo. Sesekljamo kislo kumarico, olupljeno in narezano jabolko, ribe in koper. Vse skukaj zamešamo v omako. Pustimo stati v hladilniku najmanj 2 uri, da se omaka navzame okusa po ribah.

KROMPIR S SIROM

Za 6 oseb potrebujemo:

10 krompirjev (1,5 kg), sol, žlico olja, 10 debelih rezin gaude (500 g), poper.

Krompir operemo. Kuhamo ga v osoljeni vodi 20 minut. Nato ga odcedimo in počakamo, da se malo ohladi. Pekač namažemo z oljem. Krompirje prerežemo po dolžini na polovico, s prerezano ploskvijo navzgor jih zložimo na pekač. Na vsak krompir damo rezino sira. Popramo. Krompir damo v vročo pečico, pri 225 stopinjah ga pečemo 10 do 12 minut, da se sir zmehča in se zlato rjavo zapeče. Krompir ponudimo še vroč, zraven postavimo na mizo še surovo maslo ali margarino in sol.

KROMPIRJEVI SVALJKI

Za 4 osebe potrebujemo:

1 kg kuhanega krompirja, 20 g masla ali margarine, 2 rumenjaka, 300 g moke, žličko soli, 50 g nastrganega parmezana, vodo, sol.

Kuhani krompir olupimo. Še vročega pretlačimo. Dodamo raztopljeno maslo ali margarino, moko, sol, rumenjaka in nastrgani parmezan. Vse skupaj zamesimo v gladko in voljno testo. Testo razvaljamo v podolgasto klobaso, klobaso pa razrežemo na rezine. Vsako rezino malo povaljamo med pomokanimi dlanmi, da dobimo svaljke. Vsak svaljek potlačimo z vilicami, da nastanejo vdolbine.

Svaljke damo v osoljeno vrelo vodo. Kuhamo jih toliko časa, da splavajo na površino. Poberemo jih s penavko in jih odcedimo. Prelijemo jih z raztopljenim maslom in potresemo s sirom, ali pa jih ponudimo s paradižnikovo omako. Lahko jih pripravimo tudi za prilogo k mesnim ali zelenjavnim jedem. Svaljke nabrazdamo z vilicami zato, da sede v brazde omaka in da je jed sočnejša.

Nesreče v domači hiši

Danes bi se pomudili pri majhnih ranah, praskah in odrgninah. Zanemarjanje prav teh, na videz tako malenkostnih poškodb je namreč dostikrat usodno, saj nas kljuvajoče bolečine, rdečica in oteklina, včasih še z bolečinami v krajevnih bezgavkah le pripeljejo k zdravniku.

Ostrih predmetov, priborov za rezanje, prebadanje in šivanje je v hiši polno. Če z njimi ne ravnamo previdno in jih puščamo ležati v neredu, kaj hitro pride do vbodov ali vrezov. Bucik ne nosimo v ustih, ne zatikujemo jih vsepovsod! Kaj če bi za kuhinjske nože imeli del predala, v katerem bi na preprosti leseni, kot glavnik narezani podlagi lepo stali z ostrino navzdol? Tudi ko jih brišemo in pomivamo, držimo rezilo vedno proč od dlani. Ko režemo kruh, režimo od sebe in ne k sebi. Pa še to: če so noži dobro nabrušeni, je verjetnost, da se bomo zbodli, manjša, kot če so topi – ker z večjo silo pritiskamo nam še prej spodleti.

Marsikje pustijo otrokom prenašati nože, škarje in razne druge ostre ali koničaste predmete, in še to brez nadzorstva. Otrok se orodju res mora privaditi, ampak le s pomočjo odraslih in ko je za to dovolj star. Tudi sekanje drv je delo za odrasle! Otroci naj kurjavo le pomagajo nositi.

Le malokdaj pomislimo, da so lahko zdravju škodljivi tudi lonci, katerih lošč (emajl) se lušči in se zadre v roko tistega ki posodo pomiva; podobno škodo lahko naredi lošč v želodcu. Pa stare kovinske mrežice za grobo čiščenje posode? Prav isto!

Steklene črepinje vsi poznamo, a le redkokdaj pomislimo, ko pomivamo steklenino, da nam lahko v rokah poči in se bomo vrezali. Tudi pločevinke, zlasti, če jih ne odpiramo z odpiračem so lahko nevarne!

Lahko bi našteli še in še. Verjetno že sami vidite, da se poškodbam da izogniti. Kaj pa če vseeno pride do nesreče – vboda, vreznine odrgnine in podobno? V čem je nevarnost in kako ravnamo?

Če še niste bili v tečaju prve pomoči ali prebrali kake knjige o tem, kako pomagamo, vam bomo povedali nekaj prav na kratko:

Vsaka poškodba kože je nevarna, najsi bo površinska ali pa globlja, čeprav je samo po sebi razumljivo, da je globoka resnejša.

Pri manjših ranah je glavna nevarnost okužba, njene posledice smo že omenili v uvodu. Pri globljih pa pride poleg krvavitve lahko še do poškodbe drugih tkiv, kot so žile, živci, mišice itn.

Do okužbe pride običajno zato, ker je predmet, s katerim smo se poškodovali, poln kužnih klic, ali pa je ranitev – poškodba kože – omogočila klicam, ki jih je na naši koži vedno dovolj, prodreti v telo. Zato v prvi pomoči vedno ravnamo tako kot bi bila rana okužena. Edina izjema je rana, ki jo napravi kirurg z brezkužnim priborom, in s posebno skrbnimi zaščitnimi ukrepi.

Kaj naj naredimo doma?

Ne smemo rane izpirati, ker bi vanjo vnesli klice iz okolice niti je ne razkužujemo z zdravili. Edina izjema je 2odstotna vodna raztopina dezola, ki jo dobimo v lekarni. S kosmičem vanjo namočene vate očistimo lahko sami le površinske praske in odrgnine. Globlje pa pustimo na miru in poiščemo pomoč pri zdravniku. Ker ni več strokovno utemeljeno smo opustili tudi uporabo joda, raznih praškov in mazil, ki lahko v neveščih rokah samo škodijo.

Če rana huje krvavi, je seveda treba poškodovano mesto čimprej obvezati in prej opisano čiščenje sploh ne pride v poštev. Nanjo pritisnemo večji kos čiste gaze ali čistega belega blaga in tesno povijemo.

Male površinske ranice, ki so umazane, lahko tudi umijemo s tekočo toplo vodo in milom, a to je izjema, ki velja izključno za ta primer.

Pri vseh hujših poškodbah in že ob prvih znamenjih okužbe pa moramo takoj k zdravniku. Če je predmet, s katerim smo se poškodovali sumljiv (rjav žebelj, nož, sekira ipd.) pa prav tako, a takoj po okužbi.

Z nekaj dobre volje in pazljivosti pa vse te težave preprečimo ali se jim izognemo.

Knjižne skrivnosti in zakladi Slovenije

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je letos stara 210 let

Slovenska narodna in univerzitetna knjižnica ima že kar častitljivo zgodovino. Letos je stara 210 let. Takrat je namreč avstroogrska cesarica Marija Terezija namenila 630 knjig, ki so jih rešili po požaru iz razpuščenega jezuitskega kolegija, za splošno rabo. Te knjige je leta 1774 dobila knjižnica ljubljanskega liceja. Le nekaj let kasneje je ta knjižnica dobila tudi pravico do prejemanja obveznega izvoda vseh tiskov na območju tedanje dežele Kranjske. Francoska zasedba je to pravico razširila na celotne Ilirske province. Knjižnica je v svoji zgodovini zamenjala kar šest imen: do konca prve svetovne vojne je bila Študijska knjižnica, po koncu vojne je postala Državna študijska knjižnica, dve leti kasneje je preimenovana v Državno biblioteko, leta 1938 pa je postala Univerzitetna biblioteka. Leta 1945 so ji priznali status Narodne in univerzitetne knjižnice ali kratko NUK. Med ljudmi, ki se na knjižnice spoznajo, velja za drugo knjižnico v Jugoslaviji: druga ustanovljena — po zagrebški, druga po številu knjižničnih izvodov — tudi takoj za zagrebško.

Takrat, ko je arhitekt Jože Plečnik izdelal načrte za stavbo na Turjaški ulici 1 — tiha in kratka ulica ima samo to številko — je seveda računal na povečanje števila knjig in je zgradil stavbo za 250.000 knjig. Najbrž ni slutil, kaj vse bo čas prinesel, saj šteje knjižnica letos že preko milijon in pol izvodov, ki jih večino še vedno hranijo v tej isti stavbi. Lahko si vsak predstavlja, kako so s knjigami in vsemi drugimi tiski, ki jih taka knjižnica mora zbirati in ohranjati tudi za kasnejše rodove, zapolnili vse sobe, hodnike, podstrešje in celo kleti.

Sedanji ravnatelj Tomo Martelanc trdi, da sprejmejo letno preko 100.000 obiskovalcev, med njimi pa je vsaj 6000 rednih uporabnikov knjižničnih storitev. Le malokateri od njih ve, kaj vse se skriva v tej stavbi. Skoraj štiri milijone kataloških lističev daje le površno sliko o prostorski stiski. Znano je, da je pred leti delal v NUK knjižničar, ki je malodane v stavbi tudi spal. Njegova strast so bile pač knjige in stari papirji. Takrat katalogski listični niso bili še tako urejeni, kot so danes, in ta knjižničar je veljal za edinega človeka, ki je vedel skoraj za vsak list papirja, kje ga bo našel. Včasih se je šele čez teden dni spomnil, kam mora po še neregistrirano knjigo, ki je, ob stalnem prilivu tiska v knjižnico tudi iz zapuščin osebnih knjižnic zavednih Slovencev, ostala v kakem zaboju na prenatrpanem podstrešju.

Čeprav je danes vse, kar hranijo v NUK, registrirano, pa ima ta stavba še dalje svoje skrivnosti in zaklade. Trezorji so polni dragocenosti: tu so dragocene inkunabule, srednjeveški latinski in cirilski glagolski kodeksi, rokopisno gradivo, dragocene grafike, slike... Takih stvari seveda ne izposojajo, čeprav je ena od poglavitnih nalog knjižnice tudi izposojanje. Narodna in univerzitetna knjižnica je javna, zato so tu v zadnjih dveh letih priredili dve razstavi, ki sta dosegli — po besedah Toma Martelanca — med Slovenci pravo evforično stanje. Na prvi razstavi — poimenovali so jo Zakladi NUK — so lani javnosti pokazali srednjeveške rokopise in inkunabule. To so knjige, ki so nastale v prvem obdobju tiskarstva tja do leta 1500. Razstavili so tudi najdragocenejše rokopise velikih Slovencev in prvotiske, staro glasbeno gradivo in kartografske dragocenosti. Letos so podobno razstavo, ki je zbudila veliko pozornost, pripravili o 16. stoletju, burnemu obdobju slovenske prebuje. Ob 400-letnici izida Dalmatinove slovenske Biblije so slikovito predstavili dosedanja spoznanja o pojavljanju slovenske besede in slovenskih reformacijskih avtorjev v tiskih 16. stoletja.

Tovrstna javna dejavnost NUK spada seveda med tista dejanja, ki jih ta knjižnica z veliko prizadevnostjo in nemajhnim požrtvovalnim delom opravlja tudi z namenom, da bi zbudila pozornost lastnega naroda. Tu ne gre samo za zbujanje narodne zavesti in ponosa nad lastno kulturno zgodovino, ampak tudi za zbujanje občutka, da je NUK resnično veličastna knjižnica, ki zasluži pozornost Slovencev. Seveda se je ta knjižnica letos znašla pred nerešljivimi problemi. Vanjo priteka letno preko 50.000 izvodov raznih tiskov. V zadnjem obdobju se je dejavnost, oziroma zbiranje v nacionalnih knjižnicah po svetu razširilo: poleg glasbene tiskane dokumentacije spadajo v knjižnične fonde tudi plošče, kasete, magnetofonski trakovi, fotografije, filmi... S tem se je seveda povečal tudi obseg dela pri katalogizaciji vsega knjižničnega materiala.

Prihod novega ravnatelja v NUK je prinesel tudi svež način razmišljanja. Ko je Tomo Martelanc pričel govoriti o računalniški obdelavi knjižničnega materiala, so bili vsi proti računalniku. „Obrnil sem sistem na glavo," pravi Tomo Martelanc. „Najprej sem se moral vsega, kar je povezano z računalniško obdelavo, naučiti, če sem hotel druge prepričati." Zdaj ve o računalnikih vse, kar je potrebno vedeti, in ne le to: celo ravnati zna z računalnikom, saj pravi, da se tega dandanes lahko naučijo celo desetletni otroci. Prepričal je sodelavce in tako je del naslovov knjižničnega gradiva že računalniško obdelan. NUK sam nima računalnika, pomaga si z računalniki večjih slovenskih podjetij. „Za nas bi bil dovolj velik računalnik za 200.000 dolarjev, kar je pol ceneje, kot ga imajo nekatera slovenska podjetja," pravi dalje Tomo Martelanc. Zdi pa se, da so to le sanje, kajti čas gotovo ni najprimernejši za tak strošek. Pred vrati so namreč drugi, bolj kočljivi problemi.

Prostorsko stisko skuša NUK reševati tako, da išče dodatne prostore za shranjevanje literature. Narodna knjižnica mora vse ohraniti, zato je mikrofilmi ne rešujejo prostorske stiske. Vsak knjižnični material mora biti shranjen v NUK v dveh izvodih. Prvi je za izposojo, drugi za dokumentacijo. Kako je slednja pomembna, kaže primer iz vojnih let.

V času, ko je bila Ljubljana okupirana, je Boris Urbančič hranil v NUK tudi ilegalno literaturo: „Že takrat smo se zavedali, da živimo v času, ki ga bo zgodovina morala po dokumentih ocenjevati, saj pomeni dokument najzanesljivejše pričevanje o neki dobi." Sprva je Urbančič shranjeval le tisto, kar je slučajno dobil v roke, na njegov predlog pa je politično vodstvo OF spomladi leta 1942 odredilo, da prejme knjižnica od vsake razmnožene literature po pet primerkov. „Tako je postala NUK najbrž edina ilegalna institucija, ki je imela v okupirani Ljubljani organizirano obvezno dotekanje ilegalnih publikacij," pravi Boris Urbančič. Zanimivo je tudi, da so svoj tisk nosili v NUK tudi belogardisti in plavogardisti. Nekateri od tako ohranjenih dokumentov so ob vojni vihri ostali edini ohranjeni.

„Nekoč velika in prostorna knjižnica je postala pretesna. Tempelj knjige, kot ga je zgradil Plečnik, je lep, vendar nefunkcionalen," pravi Tomo Martelanc. V naslednjih petih letih bo knjižnica zbirala denar za izdelavo načrtov za novo stavbo. Plečnikove umetnine nihče ne bi rad prezidaval in adaptiral, kljub temu, da vanjo že čez pol leta ne bo mogoče spraviti niti lističa več. Dodatno težavo predstavljajo tudi pogoji, ki so za hranjenje knjižničnih materialov potrebni. Knjig ni mogoče spravljati kar v vlažne kleti ali kamorkoli. Že tako je preveč skrbi s slabim papirjem iz tega stoletja, ki vse prehitro trhni.

Težko je zapisati in našteti vse dejavnosti, s katerimi se delavci NUK ukvarjajo, še mnogo teže pa bi bilo opisati njihovo prizadevnost pri nalogah, ki so naložene ustanovi, za ohranjanje dokumentov narodne kulturne zgodovine. Prav ta kulturna zgodovina pa je ena od reči, ki ohranjajo narodno identiteto in tudi ponos vsakega od nas.

Lada Zei
(Rodna gruda)

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 422086 sndk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j Drava, Celovec - Borovlje.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,

DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

s področja biografij

Golob B.: **ZNANI OBRAZI** — [2. nat.] — 157 str., ilustr.
Plutarchus: **ŠIVLJENJE VELIKIH RIMLJANOV** — [2. nat.], 433 str.
Boršnik M.: **ANTON AŠKERC** — 236 str., ilustr. (Znameniti Slovenci)
Davies H.: **BEATLI,** avtorizirana biografija v dveh knjigah 645 str., ilustr.
Kmecl M.: **FRAN LEVSTIK** — 185 str., ilustr. (Znameniti Slovenci)
Prawer S. S.: **KARL MARX IN SVETOVNA LITERATURA** 462 str. (Marksistična teorija kulture in umetnosti)
Pavlin M.: **IZ ŠOLSKE KLOPI K PARTIZANOM** — 103 str., ilustr. (Kurirčkova knjižnica)
Mušič M.: **JOŽE PLEČNIK** — 251 str., ilustr. (Znameniti Slovenci)
Irving D.: **ROMMEL** — 603 str., [32] str. pril. — (Biografije)
Malpass E.: **SHAKESPEARE** — 3. zv. (Veliki možje; 40, 41, 42)
Reisp B.: **KRANJSKI POLIHISTOR JANEZ VAJKARD VALVASOR** 431 str., [16] f. pril., ilustr. — (Kultura)

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straße 16, tel. 51 15 34 Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

Petek, 6. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Pod črno zastavo — 11.55 Orientacija — 12.25 Alpe-Jadran magazin — 13.10 Poročila — 15.00 Usnjena nogavica — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stari — 21.20 Jolly box — 22.15 Šport — 23.15 Poročila.

SOOTA, 7. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Scampoli — 12.15 Nočni studio — 13.20 Poročila — 14.15 Zlato — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Poročila — 17.05 Risanje — slikanje — oblikovanje — 17.30 Skrivnostna globina — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Sedem krat dva — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z Južno Tirolsko — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Šport — 20.15 Avstrija ima vedno sezono — 21.45 Šport — 22.45 Kot se bogu dopade — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 8. 7.: 11.00 Šport — 12.00 Ura tiska — 14.50 Ducat zrelih za možitev — 16.15 Pragozd ob Donavi — 16.45 Tao Tao — 17.10 Tečaj za jadralce na deski — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Producenti pristnih švicarjev — 22.00 Nočni studio — 23.05 Čas za liriko — 23.10 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Panika s King Kongom — 12.00 Očetje klamote — 12.15 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 15.00 „5 pred 12" — pesmi o okolju — 16.00 Očetje klamote — 16.15 Lou Grant — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Pasje zgodbe — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Hitreje, višje, močneje — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 V kavarni — 21.15 Ceste San Francisca — 22.05 Mnogi obrazi gospoda Schmidta — 22.50 Poročila.

TOREK, 10. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Zlati časi — 11.20 Ponedeljski šport — 12.10 Slike iz Avstrije — 12.40 Šiling — 13.00 Poročila — 15.00 Tarzanov obračun — 16.30 Top cat — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Peanuti — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zadržana čustva — 21.15 ... in pravica za vse — 23.10 Poročila.

SREDA, 11. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.45 Instrukcija: latinščina — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Ducat zrelih za poroko — 11.55 Možje brez živcev — 12.05 Zadržana čustva — 13.00 Poročila — 17.05 Poletna slovesnost — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pisarna, pisarna — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z Južno Tirolsko — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zaušnica — 21.55 Poročila.

ČETRTEK, 12. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Instrukcija: angleščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Zaušnica — 12.10 Secret Squirrel — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 15.00 Kamor vodi sled — 15.55 Očetje klamote — 16.10 Lou Grant — 16.55 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujmo nesreče — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Levo od pingvinov — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Italijanska legenda — 22.10 Polmesec nad Bosno — 22.55 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 6. 7.: 15.00 Tenis — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Življenje pod vodo — 21.00 Pri iskanju modelov preživetja — 21.15 Čas v sliki — politika v petek — 22.15 Rocco — mož z dvema obrazoma — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 7. 7.: 15.00 Tenis — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Novo v znanosti — 20.15 Shogun — 22.10 Poročila — 22.20 Poljub pred smrtjo — 23.55 V senci palač — 0.00 Poročila.

NEDELJA, 8. 7.: 9.00 Matineja — 10.05 Po zametenih sledeh — 10.50 Obmejna dežela Waldviertel-Litschau — 14.55 Športni popoldan — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Shogun — 21.40 Poročila — 21.45 Šport — 22.00 Dinastija — Denverski klan — 22.45 Hans Pfitzner — simfonija v cis molu — 23.35 V senci palač — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 7.: 17.05 Kompas — 17.30 Vodne poti v svobodo — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Poznate melodijo? — 19.15 V senci palač — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zlati časi — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Pomota življenjske zgodbe — 23.35 Poročila.

TOREK, 10. 7.: 17.05 Kompas — 17.30 Orientacija — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bonanza — 19.15 V senci palač — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dallas — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

SREDA, 11. 7.: 17.05 Kompas — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Bonanza — 19.15 V senci palač — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Na sledi srečnežev — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Tosca — 0.30 Poročila.

ČETRTEK, 12. 7.: 17.35 Kompas — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Odhod olimpijskega moštva v Los Angeles — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nekdaj — 21.08 „Slamnati vdovec" — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 6. 7.: 17.55—00.15 Teletekst RTV Ljubljana — 18.10 Poročila — 18.15 Jazz na ekranu — 18.45 Trnov grad, madžarska otroška nadaljevanka — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Modrost telesa, angleška dokumentarna serija — 20.55 Ne prezrite — 21.10 Marlowe, angleška nanizanka — 22.00 Dnevnik — 22.15 Stanovalec, francosko-ameriški film.

SOBOTA, 7. 7.: 16.15—23.50 Teletekst RTV Ljubljana — 16.30 Poročila — 16.35 Zgodbe o Poluhcu — 16.50 Zgodbe iz Nepričave, otroška serija TV Beograd — 17.20 Modrost telesa: Krvne vezi, angleška dokumentarna serija — 18.10 Ženska za pultom, češkoslovaška nadaljevanka — 18.55 Čudeži narave: Ameriški los, kanadska poljudnoznanstvena serija — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Mali Fauss in veliki Halsey, ameriški film — 21.40 Zrcalo tedna — 22.00 Animirani film — 22.15 Split '84 — festival zabavne glasbe — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 8. 7.: 8.55—13.05 Teletekst RTV Ljubljana — 9.10 Poročila — 9.15 Živ žav, otroška matineja — 10.00 Trnov grad, ponovitev španske otroške nadaljevanke — 10.30 Veliko mesto, nadaljevanka TV Zagreb — 11.45 625, oddaja za stik z gledalci — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 15.15—22.45 Teletekst RTV Ljubljana — 15.30 Mostovi — 16.00 Željoteka, zabavnoglasbena oddaja TV Novi Sad — 16.55 Poročila — 17.00 Delo z vodo in Odkritje penicilina, angleška dokumentarna oddaja — 17.30 Jaz, babica, Iliko in Ilarion, gruzijski film — 19.00 Ohcet 84, reportaža — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Komedijanti, nadaljevanka TV Skopje — 21.20 Nadnacionalne družbe: Usmerjanje povpraševanja, dokumentarna serija — 21.50 Športni pregled — 22.20 Tunizijske razglednice, reportaža — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 9. 7.: 17.55—22.35 Teletekst RTV Ljubljana — 18.10 Poročila — 18.15 Zgodbe iz Nepričave, otroška serija TV Beograd — 18.45 Podium, glasba za mlade — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Duet za eno noč, drama TV Zagreb — 21.25 Dve deli Vinka Globokarja, glasbena oddaja — 22.20 Dnevnik.

TOREK, 10. 7.: 17.45—22.55 Teletekst RTV Ljubljana — 18.00 Poročila — 18.05 Zgodbe o Poluhcu — 18.20 Moj galeb (Dalmatinski plesi) — 19.00 Knjiga — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Jenny, nadaljevanje in konec — 21.25 Rafinerije v Jugoslaviji, notranjepolitična oddaja — 22.10 Dnevnik — 22.25 Lela Gluhak-Buneta (Baletni portret).

SREDA, 11. 7.: 18.10—22.15 Teletekst RTV Ljubljana — 18.25 Poročila — 18.30 Ciciban, dober dan: Na Rožniku — 18.45 Mozaik kratkega filma — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 35 mm - filmska delavnica — 22.00 Dnevnik.

ČETRTEK, 12. 7.: 17.45—23.30 Teletekst RTV Ljubljana — 18.00 Poročila — 18.05 Zugo in njegova senca, 2. del predstave Slovenskega mladinskega gledališča — 18.50 Želeli ste — poglejte, zabavno-poučna serija — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Lov za zakladom: Sigirija (Šri Lanka) — 21.05 Življenje Verdija, italijanska nadaljevanka — 22.20 Dnevnik — 22.35 Retrospektiva domače TV drame — S. Jenko: Jeprški učitelj.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 6. 7.: 14.10 Obzornik — Momača imena — Veselo naokrog.

SOBOTA, 7. 7.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 8. 7.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 9. 7.: 14.10 Obzornik — Zborovska glasba.

TOREK, 10. 7.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Obzornik — Jazz za vas.

SREDA, 11. 7.: 14.10 Obzornik — Pesmi — Za starejše letnike.

ČETRTEK, 12. 7.: 14.10 Obzornik — „Večer slovenske poezije in proze s Poldetom Bibičem".

Podravlje: Nov začetek Posojilnice

Neposredno pred podraveljsko kolodvorsko postajo, v bivšem gostišču Vospernik, deluje od minule nedelje naprej domača Posojilnica, naslednica bivše Posojilnice Podravlje. S svečanostjo v nedeljo opoldne so jo javno predali svojemu namenu. S tem novim začetkom Posojilnice, ki je v zadnjih letih delovala samo v sobotah, imajo Podravlje sedaj denarni zavod, ki oskrbuje domače prebivalstvo in turiste sedaj vsak dan.

Že leta 1893 je začela delovati v Podravljah Posojilnica in velja za najstarejši kreditni zavod v okraju. V povojnih letih je delovala v sredah in sobotah, medtem ko je v zadnjih letih bila domačinom le v sobotah na razpolago. Sploh domačini v Podravljah, ki šteje okoli 250 gospodinjstev, do sedaj niso imeli na razpolago nobenega denarnega zavoda in še pošta načrtuje preseliti svoj urad v Vernperk. Zato je bila odločitev Posojilnice pravilna, da od sedaj naprej domačinom dnevno stoji na razpolago. S tem se znatno izboljša infrastruktura na vasi, zato tudi občina pozdravlja to iniciativo slovenske gospodarske ustanove. To sta na nedeljski otvoritvi potrdila tudi novi designirani župan Johann Arneitz in bivši župan Erich Hohenberger.

Pogoje za nov začetek so ustvarili tudi z združevanjem Posojilnic. Najprej sta se združili Posojilnici v Podravljah in Ledincah, nato pa je sledila še združitev teh dveh s Posojilnico v Šentjakobu v Rožu. Tako da deluje sedaj v Podravljah podružnica združenih Posojilnic. Poslovni čas je trenutno med 10. in 18. uro.

Zvezo slovenskih zadrug iz Celovca sta na nedeljski otvoritveni svečanosti zastopala poslovodji dipl. trg. Andrej Millonig in Drago Pörtsch.

Posojilnici želimo, da bo poleg druge slovenske ustanove, podraveljske Zadruge, uspešno opravljala svoje posle v korist domačega prebivalstva.

Skupna ljudskošolska prireditev v Knappenbergu

Šolarji in učitelji dvojezične šole Žitara vas v Knappenbergu.

Dvojezična ljudska šola Žitara vas je bila v torek v gosteh pri rudarski občini Knappenberg. Dopoldan so predvajali učenci iz Žitare vasi skupno s šolarji ljudske šole Knappenberg pester kulturni spored (petje, plesanje, glasba in igranje krajših prizorov); popoldan pa so si ogledali tamkajšnji muzej mineralij, muzej Heinricha Harrerja in znani rudarski muzej.

Dopoldanski kulturni prireditvi, ki je bila v glavnem sestavljena iz letošnjih zaključnih prireditev obeh šol, sta sledila tudi župan Knappenberga in okrajni šolski nadzornik. Pod vodstvom učiteljev Wrulich, Raschun in Dovjak so žitrajski učenci zapeli slovenske, nemške in eno angleško pesem, vendar je najbolj navdušil gledalce — okoli 50 odraslih domačinov — nastop čarovnice in njenih otrok. Otroci iz Knappenberga in Hüttenberga (kajti tudi ti obiskujejo šolo v Knappenbergu, ker so morali že pred leti ljudsko šolo v Hüttenbergu zaradi odseljevanja mladih ljudi zapreti) pa so zaigrali krajše prizore brez ali s petjem, katerih višek je bila znana pesem „Mali tambur".

Kako je prišlo do te kulturne predstave, kombinirane z zanimivim izletom? Ravnatelj dvojezične žitrajske ljudske šole Franc Kukovica, je želel navezati stike z neko ljudsko šolo izven dvojezične Koroške. Ko se je s svojo zamislijo obrnil na ravnatelja ljudske šole Knappenberg Juritscha, je ta, tudi v svoji funkciji kot kulturni referent svoje občine, rad privolil, saj prinaša tako sodelovanje prednosti za obe strani. Največji pozitivni aspekt pa je gotovo medsebojno spoznanje. Žitrajski otroci so videli značilnosti rudarskega kraja, otroci in njihovi starši iz Knappenberga pa so čuli slovensko besedo — večina od njih verjetno prvič v svojem življenju.

S strani slovenskogovorečih Koroščev so taka srečanja zelo važna, saj tako vidijo naši nemškogovoreči sodeželani v bolj oddaljenih predelih Koroške, da smo jim Slovenci sosedi in da ne živimo nekje za devetimi gorami. V svojem zaključnem nagovoru je menil ravnatelj Kukovica, da se Korošci obeh jezikov naj ne potrudijo samo za mirno sožitje obeh narodnostnih skupin, temveč prav tako tudi za prijateljsko sodelovanje.

Pomoč ob koncu šolskega leta

Danes in jutri bodo dobili svoja spričevala vsi šolarji in vse šolarke osnovnih šol, splošnoizobraževalnih višjih šol, poklicnoizobraževalnih srednjih in višjih šol in vseh privatnih šol.

Marsikdo od šolarjev ali staršev bo razočaran, in zaradi marsikaterega reda bo tu in tam prišlo do problemov, pri katerih lahko pomaga kakšen strokovni nasvet.

Referat za šolsko psihologijo pri deželnem šolskem svetu bo zato danes in jutri dajal nasvete v zvezi s spričevali in koncem šolskega leta. Danes, 6. julija 1984, in v ponedeljek, 9. julija 1984, bodo šolski psihologi med 8. in 18. uro dajali staršem in šolarjem, ki to želijo, svoje nasvete. Možen je oseben kontakt v uradu ali telefonski razgovor.

Psihološke svetovalce je mogoče doseči v teh uradih:

CELOVEC, 8.-Mai-Straße 17/III, tel. 0 42 22/56 6 59 (dr Gert Lach in dr. Christine Kampfer-Löberbauer),

BELJAK, Peraustraße 31. tel. 0 42 42/26 5 43 (dr. Walter Genser, in dr. Margit Amlacher),

WOLFSBERG, Joh.-Offner-Str. 18, tel. 0 43 52/34 72 (dr. Peter Zernig).

Občinska seja v Hodišah

V hodiški občinski hiši so zadovoljni s trenutnim gospodarskim razvojem v občini, so ugotovili na zadnji občinski seji 27. junija. „Srečni smo, da aktivna podjetja krijejo druga področja, ki so manj uspešna" je dejal socialistični podžupan Samonig in dodal, da rezultati letošnjega turizma niso slabši od lanskih. K temu prispeva tudi razgledni stolp na Jedbovici (Pyramidenkogel) in naraslo število turistov, ki potujejo z omnibusi.

Sedanji gospodarski položaj pa ne dopušča prevelikih investicij, so bili mnenja občinski možje. Zato sta pri izgradnji poti npr. letos na vrsti le poti „Jäger–Zgornja Plešerka" in pot pri Rutečniku. Še dalj časa pa bodo potrebovali za izboljšanje strme poti v Dobajno.

Za izgradnjo čistilne naprave, ki jo skupaj izgrajujejo občine okoli Vrbskega jezera, bo občina krila 603.000 šil. (od skupno 150 milijonov šilingov). Soglasno je bilo sprejeto tudi zvišanje gospodarskega načrta za leto 1984 od 32,6 na 34,4 milijona šilingov.

Dvodnevno športno srečanje v Lendavi

Slovenski športniki sosednjih dežel pri otvoritveni slavnosti.

Že v zadnji tševilki smo na kratko poročali o osmem srečanju zamejskih športnikov. Koroške Slovence je zastopala na tem tradicionalnem srečanju Slovenska športna zveza. Zaradi zadržanosti nekaterih športnikov, predvsem študentov, ki so deloma bili še na Dunaju in v Gradcu, naši udeleženci niso bili kos premoči domačinov iz Lendave in močnim ekipam Združenja slovenskih športnih društev v Italiji (ZSŠDI).

Tako je SŠZ pri ekipnih tekmovanjih zasedla pri namiznem tenisu in šahu obakrat tretje mesto. Polnoštevilna pa je bila nogometna ekipa, ki so jo sestavili povečini mladinci SAK-a. Prvo igro so izgubili proti moštvu Slovencev iz Porabja (Madžarska), ki je zasedlo prvo mesto, z 1:3. Naslednje jutro so v prepričljivem stilu premagali moštvo ZSŠDI s 4:0 (kurioziteta ob robu: nogometaši iz Italije so morali dan poprej že ob desetih v postelje, da bi bili naslednji dan naspani in spočiti, naši pa so uživali gostoljubje Lendave še dolgo preko polnoči). Zadnja in precej trda igra proti Lendavi se je končala 0:0 in s tem so nogometaši SŠZ zasedli 2. mesto z istim številom točk kot Lendava, vendar z veliko boljšo diferenco golov.

Pri tekmovanju posameznikov po k.-o.-sistemu v namiznem tenisu so skoraj vsi naši športniki že v prvih kolih izpadli. Hrabro borila se je Marta Oraže, ki je predčasno izpadla le zaradi tega, ker je naletela na poznejšo zmagovalko, Sonjo Doljakovo (ZSŠDI), ki igra v Italiji v vrhunski ligi. Pri moških, ki so morali nastopiti prav tako kot šahisti precej oslabljeni, pa je tretje mesto osvojil Vladimir Smrtnik po hudih bojih z domačini iz Lendave, ki so v tej panogi zasedli prvo in drugo mesto.

Žalostno je dejstvo, da med slovenskimi šahisti na Koroškem ni šest ljudi, ki bi bili pripravljeni izrabiti možnosti nabiranja novih izkušenj v okviru takšnih prireditev. Kajti začetka je zgledalo, da se bosta peljala v Lendavo samo dva igralca. Kljub temu je bila sestavljena tako rekoč v zadnji minuti ekipa pod vodstvom trikratnega koroškega prvaka Jurija Deisingerja. Po porazih proti Lendavi in ZSŠDI (2:4, 2:4) ter zmagi nad Porabjem (3,5:2,5) je zasedlo moštvo SŠZ s 7,5 točke tretje mesto.

Šahisti SŠZ so bili Jurij Deisinger (osvojil 1,5 točke), Norbert Perko (3), Antonija Einspieler (0), Franci Rulitz (1), Nanti Čertov (0) ter rezervni igralec (2). Tekmovanja posameznikov v šahu na žalost ni bilo, vendar so najbolj strastni igralci šahirali še skoraj do jutra.

Po zaključnem kosilu so razdelili pokale in diplome in športna društva so se medseboj obdarila. V imenu SŠZ je predsednik Danilo Prušnik podaril prirediteljem izbor knjig naših koroških slovenskih pisateljev in je s tem ponesel slovensko besedo z enega dvojezičnega ozemlja na drugo, namreč v Lendavo, kjer vlada med Slovenci in Madžari takšno sožitje, kakršnega se bi tudi mi tukaj na Koroškem želeli.

SAK zmagovalec turnirja v Metlovi

V soboto in nedeljo je SAK sodeloval na nogometnem turnirju v Metlovi, kjer so igrala moštva NK Prevalje, Sinča vas, Šmihel, Metlova in Šentpeter na Vašinjah.

SAK je v predtekmah zmagal proti Metlovi z 2:0 in proti Sinči vasi z 4:0. V nedeljo pa so v finalu premagali moštvo iz Šmihela s 5:0.

Ob tej priložnosti je SAK preizkusil kar 7 novih igralcev. Štiri iz Slovenije in tri koroške od teh dva nemškogovoreča.

Po končanih tekmah so sledila pogajanja s posameznimi novimi igralci. Medtem ko so angažirali mladega igralca Urbana, ki je zadnja leta igral v „Leistungszentrum" pri celovški Avstriji. Podpisani sta tudi že pogodbi z dvema igralcema iz Slovenije (M. Jovičevičem in Z. Ratajcem). Oba sta napadalca. Pogajali so se tudi z Raczynskijem in Sternom od PSV/ASK. Za prvega se poteguje tudi celovška Austria, ki igra v najvišji avstrijski ligi, v prvi diviziji.

Turnir v Metlovi je bil tudi prilika, da se igralci bolj spoznajo z novim trenerjem Alojzom Jagodičem, ki je prej treniral v koroški ligi celovški klub PSV/ASK. Trener in igralci so se zmenili, da bodo od sedaj naprej trenirali tri- do štirikrat tedensko. V torek je bil tudi že prvi trening. R.

V soboto 7. julija bo ob 18. uri v Pliberku tekma SAK:Pliberk. Teden navrh (14./15. julija) bo v Globasnici nogometni turnir SAK.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na

11. POLETNO NOČ

v soboto 14. julija 1984, ob 20. uri, pri občinskem kopališču v Železni Kapli.
Igra in zabava znani ansambel „Dobri znanci". Za pijačo, za jedi na žaru ter za veselo družabnost je poskrbljeno!

Klopinj : Olimpija Ljubljana 2:8

Pred otvoritvijo nove športne naprave in klubske hiše DSG Klopeiner See, je bila v Kamnu v soboto nogometna tekma Klopinj : Olimpija Ljubljana. Pred 500 gledalci je Olimpija, ki se je konec te sezone poslovila od najvišje jugoslovanske nogometne lige, z lahkoto premagala domačine z 8:2 (4:1). V vrstah Ljubljanskih igralcev je bil med drugim tudi Katanec, ki smo ga pred kratkim po televizijskih ekranih gledali v jugoslovanskem moštvu na nogometnem EP v Franciji.

DRAVOGRAD

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd sporočata, da je za 30. 6. 1984 napovedana turistično-folklorna prireditev

KOROŠKA OHCET

preložena na soboto 7. 7. 1984.
Prisrčno vabljeni!

ALGRAF, Rosentaler Straße 1 Iščemo

PISARNIŠKO MOČ z obveznim znanjem nemščine in slovenščine.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 5. julija 1984

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.10 šil.
Za 100 lir plačate	1.19 šil.
Za 100 mark dobite	692.00 šil.
Za 100 mark plačate	708.30 šil.

SPOROČILO

Dr. Matjaž Sienčnik otroški zdravnik je na dopustu od 8.–29. julija 1984.